
B V J D
BIBLIOTHECA
UNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS

V
B
J
C

tem [illegible]
hum [illegible]
Instr [illegible]
causa [illegible] fectus. [illegible] autem
r & [illegible] Aqui [illegible] en-

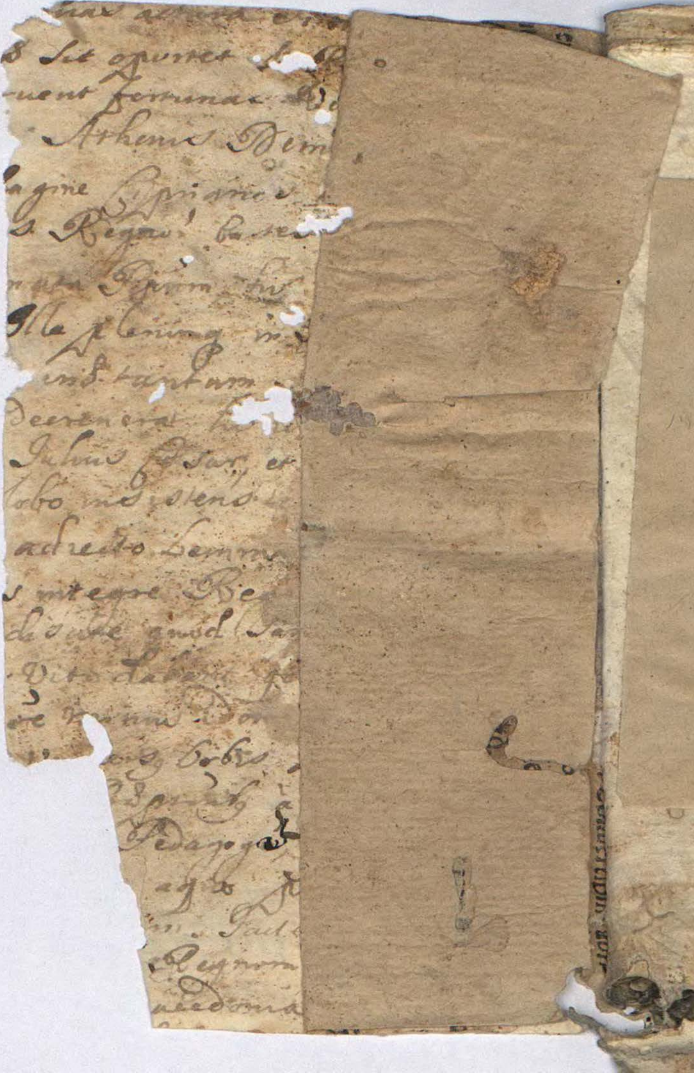
[illegible] mune, quorum *ista de his*, [illegible]
[illegible] quæ de se mutuo particularite
[illegible] verò, quæ de eadem re finiu
[illegible] opposita
[illegible] ciat [illegible] putata.

[illegible]isio S[illegible]

data. [illegible] mentali [illegible] sine
ificandi, præter se aliquid aliud ex se cognosci
næq; viuentis inuicem dans ad demonstrandos
quælibet. Itaq; quædam pertinent ad oculo-
ssima ad cæteros sensus. Sunt autem omnia
Prognostica, Commemoratiua, Practica, &
orum Institutorum est eas logicum institu-

[illegible] seu Signi[illegible]

COm [illegible] ba sunt quæ sibi rite co
Significatiuum comp[illegible]m Vg: Nem
se enim *Ratio* demonstrat omnibus partib
pellari, subandi, orationem. Omnia namq
iunctorum [illegible] Verborum *alia* sunt, q
non: sed expectant aliquid. Item illa, q
cia: aut enim sententia compreh[illegible]

...ere altera ...
8 sit oportet ...
...ruent terminae ...
Athenis Dem...
...agne Lysimac...
...s Regna; ba...
...
Illa Romanorum ...
...endi tantum ...
Decemviri ...
Julius Caesar, et
...bo ...stens ...
ad recto Lemma...
...s integre Re...
...de ... quod ...
...
... Pedagog...
... ago ...
... Regnum
... Macedonia...

... maiorum ordinem accepit ut fauti ...

... nihil in felicitate [illegible] desideraret Ioseme

[illegible] passus tanto [illegible]

[illegible] Acti parentibus quos precarie

[illegible] Nascitur [illegible]

... Baronis Materna [illegible] et plena

inter [illegible] nobilibus domi

[illegible] Canem [illegible]

[illegible] Ioseph [illegible] in sangu[illegible]

[illegible] ad gentilitium [illegible]

[illegible] Materna Nascitur at Canem [illegible]

[illegible] entem [illegible] Virgilem [illegible] qui

[illegible] et Ordo [illegible] damnatione tam

[illegible] adire paret

[illegible] opem ferret [illegible] pene totaliter erat

[illegible] Iosephum [illegible] et [illegible] Martis [illegible]

insigni est [illegible] ad honorarias Nat[illegible]

Patria mente siquidem ab [illegible]

[illegible]

[illegible] Camerarius quispiam [illegible]

[illegible] mbolo Solemnis [illegible]

[illegible] Familiam servare men[illegible]

progenies. Varminsi[illegible]

Varmin S[illegible]

...m nro ge
...nor decadere
...nie...
...a hac in Polo.
...collabenti vedyit,
Ecclesiastica cath...
...mos
...atis, et osculati ge...
...hodoxum protegit
...ncy, cum Kenyn
...pla
...an

...eta mego tey wy...
...rzyiaciel ta ghre...
...zyl ladange...
...lom... usług...

...u ego ... mentia nie ... om w...
...woi ... cerekiwam ukłonem, Gdyz bowiem tentretki...
y z całey ogołocony substantiey, ktora mnie pracowity...
...ezli pory, y prawie same tylko ... przyiaciel...
...wie żadnego do życia mego niemogę mieć sposobu,
...iy wszytkie nie będzie ... świat laska, niżeli się ...
...iy pokorną rzeczę instantią, aby mię po...
...ien ... który pro... egestatem ... aliquo, świat w...
Suffragiach ... wysokiem ... m ... cerekiwam
...tego łaskawy wy... ... usługa.

[illegible] y poacz[illegible] [illegible] Panie amni consolatio[illegible]
ukontentowania. Oratio qua cuius obiiu a se congruit tempore [illegible]
potuit Salutare.
[illegible] candido mogę kalendowac calculo, ktorym takim ta
[illegible], sporządany umm[illegible] potkał mię [illegible]
[illegible] novi[illegible] eliam[illegible] [illegible] circumfero imaginem, gdy ie
[illegible] [illegible] przypominania, [illegible] to [illegible] fortuny
[illegible] bo [illegible] affectat [illegible] [illegible] sola [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fra
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] animo przez
[illegible] [illegible] [illegible] między nami [illegible]
[illegible] [illegible] od [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] na swoiey [illegible]
[illegible] [illegible] w swoie przyiąć łaskę, tego od swoiey
[illegible] [illegible]

[illegible] pro [illegible]
[illegible] Vestra [illegible]
[illegible] [illegible]
Supplici [illegible]
affirmo in [illegible]
Illustrissima
[illegible] [illegible]
tate pro tan[illegible]
gaudere [illegible]
confirm[illegible]
Magni [illegible]
Cum Christiani [illegible]
vota conglomera[illegible]
expet[illegible] [illegible]

12 21
64
6
164
Omnia si perdat famam servare memento
Jego Mł Rzn
Omnia si perdat famam servare memento
Jens ad castra proelia auh
et eo tempore quo
Prymze ...odemnie ...stwego
Mikolaia ... Zwiech ... Concentio
Anno Dni Quadraginta Michael torquens

nister

le

bo

Joannes

Joannes Baptista ibidem [illegible] magno maxima eloquentia [illegible]

Alciat cum hac epigraphe [illegible] Christus [illegible]

[illegible] Hodie [illegible] [illegible] ab hoc ergo

[illegible] multa [illegible] [illegible] remittere multa feli[illegible]

faxo[illegible] liber hoi [illegible] et necdum Christus [illegible]

[illegible] obtineat [illegible]

ENSVRA

riptus, nec Templum
od R. P. Stanislaus
, pioque labore ere
& Reuer: Dñi, D
scicki Ep: Spigace
Archidiacon: & O
r Ducatum Masovi
attentissimè perlustr
licæ doctrinæ consl
animaduerti, cense
dum.

rabiecki S. T. D. Ord

PROBATIO

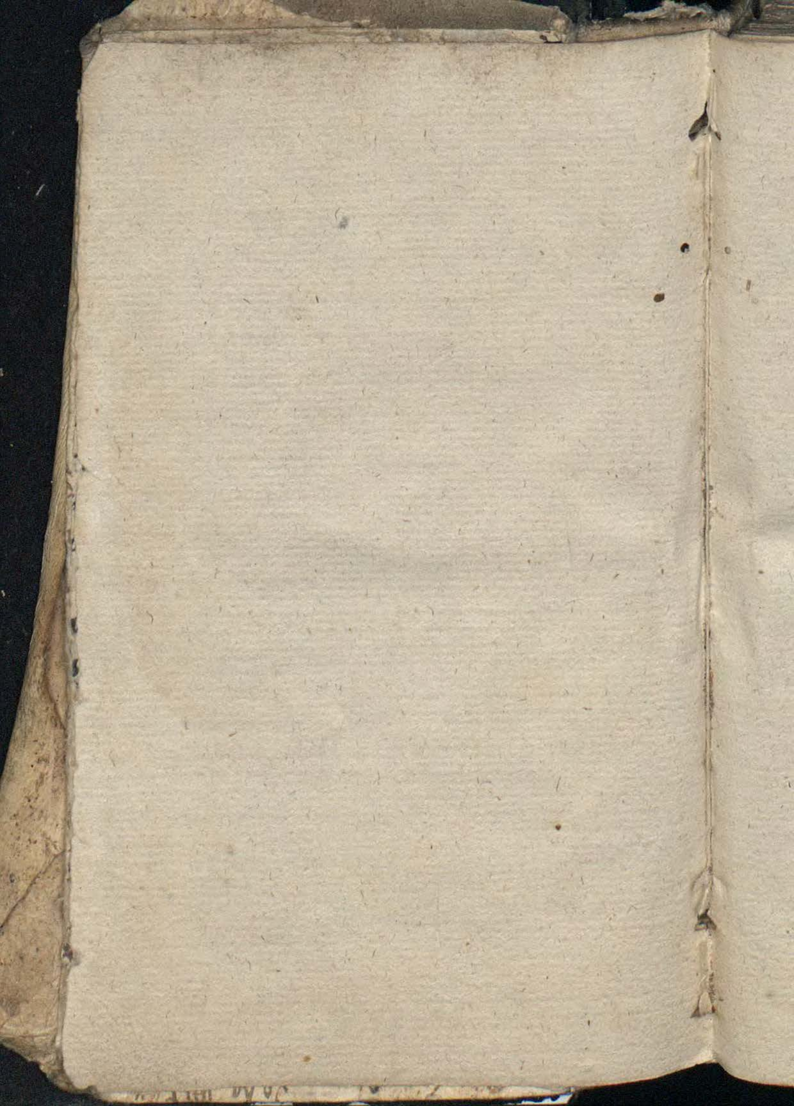
uisi ne per Theologos
mpl DEI sticum
cæ adu fetur; quin
ad m n excita
eat; ut ublicam
etur concedo præsen
Maij 1674.

HYACINTHUS SWIE
gratiâ Episc. Spiga
æ, Scholasticus Gnes
Archidiaconus ad
r. in Spiritualibus
Ducatum Masoviæ

um thymiama affectûs a-
Ubiq; honoris tui statu ntur
, quibus ego orthodoxus
ioad victurꝰ amoris flām â
ı pectoris exta cremabo.
lius curare non potui mea
acerdos, quam in Tuam il-
ındo curam. Cinge iam
is Domine excelso benefi-
ıro, militantem hanc nomi-
cclesiam, quam etiam triū-
Tibi in terris imaginaberis.
ıduertis Soleam Tuam in
ılem illi cessisse Portam.

CEN.

k6

autor: Papczyński
Stanisław

TEMPLVM DEI MYSTICVM,

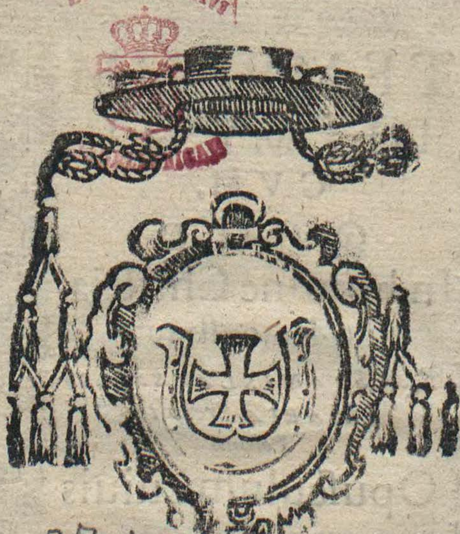
QVOD

In homine Christiano demonstrauit

R. P. STANISLAVS à IESV MARIA Presbyter Polonus

Opusculum cuiuis hominum statui maximè proficuum, & ad Sermones Dedicationis Ecclesiæ summopere accõmodum.

Prodit CRACOVIÆ Typis Schedelianis Anno Dñi 1675.

CRVX docet, in medio SOLEÆ fixissima centro
SWIECICIOS fortes non minùs atq; pios.
His igitur rectè mea dedico Templa. Tueri
Hi, fortesq; valent, illa, pijq; volunt.

A N Gniedinsky datq Conventui
Miedniewicensi

PERILLVSTRI & ADMODVM REVERENDO DOMINO,

D. NICOLAO SWIECICKI,

CATHEDRALIS POSNANIEN.
Cancellario & Collegiatæ Varsauień:
Ecclesiarum Scholastico, Wistkitceń, Brochouień, Præposito,
Rokitneń Parocho, & S. R. M.
Secretario.

MECÆNATI AMPLISSIMO,

STANISLAUS à IESV MARIA
Æternam Felicitatem.

Tnomine, & nomini Tuo, dedicatum Mysticum hoc erigere Templum, ita persuasum habui, vt statam haberes feriam, quâ Tuo honori, solennia celebrarem, Perillustris & Admodum Reuerende Domine.

Spira-

Spirare enim nec inspirare sanctius quidquam Spirituale hoc Ædificium aliàs potuisset, quàm Tuo insignitum nomine. Ita gentilitiam Tuam Crucem placuit in summitate Templi huius exponere, Soleam præforibus imò pro foribus collocare. Augusta certè porta angustæ structuræ huic in postes destinatur. Non dubito autē quin Christianæ animæ alacriori passu spirituale hoc ingrediātur pandochium, si illis per apertam Soleam Tuam hospitalis patebit ingressus. Nè tamen solum in aditum Templi existimes tibi assignari locum, qui penitiora virtutis & gloriæ assuevisti inhabitare adyta; plures hìc Tuo nomini assignantur aræ; ad quas odoratum profundâ submissionis acerrâ

râ

râ contentum thymiama affectûs adoleam. Ubiq; honoris tui statuantur simulacra, quibus ego orthodoxus Flamen quoad victurus amoris flãmâ deuotissimi pectoris exta cremabo. Adeoq; meliùs curare non potui mea Templa Sacerdos, quam in Tuam illa resignando curam. Cinge iam Perillustris Domine excelso beneficentiæ muro, militantem hanc nomini Tuo Ecclesiam, quam etiam triũphantem Tibi in terris imaginaberis, quoties aduertis Soleam Tuam in triumphalem illi cessisse Portam.

CEN.

CENSVRA.

EGo infraſcriptus, hoc Templum Dei myſticum, quod R. P. Staniſlaus à I. M. diligenti, ingenioſo, pioque labore erexit, ex commiſſione Illuſtr. & Reuer: Dñi, Dñi, Staniſlai Hyacinthi Swiecicki Ep: Spigaceñ: Suffraganei Samogitiæ, Archidiaconi & Officialis Varſauieñ: atq; per Ducatum Maſoviæ in Spiritualibus Vicarij, attentiſſimè perluſtraui, omniaque in eo Catholicæ doctrinæ conſona, & perutilia lecturis, animaduerti, cenſeoq; publicæ luci committendum.

Fr. Franciſc. Grabiecki S. T. D. Ord. Præd. mpr.

APPROBATIO

QVoniam ex reuiſione per Theologos facta Liber, cui titulus Templum DEI myſticum, nihil in ſe quod fidei Catholicæ aduerſetur; quin imò multa, quæ Chriſti fideles ad maiorem excitare poſſint deuotionem, contineat; ut publicam lucem aſpiciat, præloq; demandetur concedo præſentibus Datum Varſauiæ 24. Maij 1674.

STANISLAUS HYACINTHUS SWIEĆICKI DEI & *Apoſtolicæ ſedis gratiâ Epiſc. Spigacenſis Suffraganeus Samogitiæ, Scholaſticus Gneſnenſis, Decanus Vladiſlavien, Archidiaconus ad S. Georgium Præpoſitus Vicar. in Spiritualibus & Officialis Varſau. ac per Ducatum Maſoviæ Gener. mpp.*

Amice Lector.

Cùm propter absentiam Authoris nonnulli errores huic opusculo irrepserunt; hos ita corriges.

Pag. 2.	Vrbis	*lege*	Orbis.	Versu 7.
Pag. 5.	*Corporalibus de limo*	lege	*Corporalibus Deus de limo.*	Versu 10.
10.	Nobilia	*lege*	mobilia.	12.
25	cordi	*lege*	credi.	1.
44	mystica	*lege*	mystici.	18.
60.	si	*lege*	sic.	3.
70	iuncta	*lege*	iusta.	5.
74.	beatissimas	*lege*	beatissimos	7.
8[illegible].	*omissum* in superandis tent			3.
91.	spontana	*lege*	spontanea.	10.
94.	DEI	*lege*	DEO.	19.
134.	farit	*lege*	facit.	2.
14[illegible].	non	*lege*	nos.	19.
150.	& &	*lege*	& ex.	10.
153.	abunde	*lege*	peragendæ.	2.
166	exeucent	*lege*	exercent.	1.
167.	ordinem	*lege*	acclinem.	5.
169	minus	*lege*	mimus.	15.
174.	sperant	*lege*	sperare.	1.
188	sit	*lege*	fas.	9.
190.	uostris	*lege*	rostris.	14.
193.				

197	quantum	*lege*	quantam.	4.
198	eſſuriui	*lege*	eſuriui.	6.
199.	careat	*lege*	caueat.	11.
200.	quondam	*lege*	quendam.	1.
203.	& ſi	*lege*	etſi.	3.
215.	nobit	*lege*	nobis cùm	13.
222,	nauis	*lege*	auis.	4.
226.	nudi	*lege*	rudi.	9.
229.	ludit	*lege*	lædit.	17.
235.	periculum	*lege*	naufragium.	19.

Reliquos prudenti iudicio diſcernes, & condonabis: memor non immemorem hîc fuiſſe Authorem proteſtationis iuxta mandatum VRBANI VIII. *ſi hac præſens opuſculum indiget facienda.*

TEM-

TEMPLI MYSTICI In Homine Christiano demonstrati.

CAPUT I.

Christianus est Templum DEI.

HOminem à DEO creatum, & huic per sacramentũ baptiſmi conſecratum, eſſe Templum eius Myſticum, adeò certum eſt, vt probari non debeat. Clariſſi-

mis enim verbis Tarſenſis Apoſtolus in exarata Corynthijs epiſtola hoc aſserens: *Neſcitis*, ait, *quia Templum* DEI *eſtis vos?* 1. 3. 16. Iactabat olim Aſia fanũ Epheſinæ Dianæ, interq; ſeptem vrbis miracula non poſtremum oſtentabat. Et meritò. Ingens erat, affabrè factum, magnificum, ſplendidum; in ſtructurã cuius, & nitorem plures Regum ſuas opes profudêre. Sed tamen erat fanum Dianæ vnius mulieris famoſæ. vos Chriſtiani, docente gentium Præceptore, *eſtis Templum* DEI *vivi*. 2. Cor. 6. 15. Quæ gloria veſtra? quæ dignitas? opulentisſimus, & ſapientisſimus Regum Salomon, filius

lius justi Dauidis, & sceptri heres, tàm patris mandato, quàm DEI nutu concitatus, erexerat Ierosolymis in vrbe sua regia Basilicam tàm celebrẽ, cui par orbe toto visa nunquam fuit altera; núm videnda, ignoro. Septennio maximis ĩpensis á pluribus operis ædificabatur. Parietes é sectis in quadrum lapidibus eo modo ponebantur, vt neq; malleus, neq; securis audiretur. Intrinsecùs vestiti fuêre tabulis cedrinis: hæ laminis aureis cum sua cælatura venustissima non illitæ modò, sed penitùs inclusæ: *nihilq; erat in toto templo, quod non auro tegeretur.* 3. Reg. 6 22. verum illa omnia

vt humanum ingenium excitauit, sic humana dissoluit manus, ac æquauit solo. Tu Homo, diuini consilij inuentum es. Ipsa TRINITAS Augustissima tè sibi in Templum erexit, ipse rerum omnium Sator te condidit. *Formauit* DEVS *hominem de limo terræ.* Gen. 2I. Nec idcircò tamen est homo templo Salomonis inferior, quod è limo plasmatus. vili namq; materiæ pretiũ immensum constituit manus artificis. *Quidquid enim factum est* (ait Hugo de S. Victore in gen. c. 7.) *præter hominem, fecit* DEVS *ad mutationem & mortem: hominem verò solum ad immortalitatem.* Quapropter jure quisq; nostrum

noſtrum coram Domino cum Rege pſaltè ac Iobo gloriatur: *Manus tuæ, Domine, fecerunt mè.* Hîc nihilominùs moneo neminem: nè putet, DEVM haberè manus; cum ſè DEI manuum legit opus eſſe. *Nimiùm puerilis cogitatio eſt*, inquit Africanus Doctor, *quòd manibus corporalib⁹ de limo ſinxerit hominẽ* DEVS *enĩ non eſt mẽbrorũ lineamentis determinatus, ſed ſicut dictũ eſt,* manus tua gẽtes diſperdidit; *Et*, eduxiſti populũ tuũ in manu potenti & brachio excelſo; *ita dictũ eſt*, man⁹ tuæ, Domine, fecerunt me, & plaſmauerunt mè. *Huiuſmodi enim membrá pro poteſtate, & virtute* DEI *poſita ſunt.* virtus igitur

DEI hominē fabricauit. Quodsi modum creationis nostræ expenderimus, majorem adhuc, quàm cogitari possit, excellentiam nostri generis esse animadvertemus. Conditura quippè hominem æterna TRIAS, noluit hoc sine consilio aggredi; sed quasi aliquid summi ac maximi momenti factura deliberando dicebat Gen. 1. 26. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* Hinc appositè Gregorius Nyssenus exclamat: *O quale miraculum! Sol fit, & nullum præcedit consilium. Cælum, & singulæ quæque creaturarum verbo tantummodò producuntur: ad hominis autem solius conditionem*

cum

cum consilio quodammodo Conditor vniuersitatis accedit dicens. Faciamus hominem. En homo, tuam dignitatem! Sed quantum eius gratia tuo Conditori sis obligatus Ambrosium præmonentem audi. *Consilio* S. TRINITATIS (inquit ille) *& opere Maiestatis Diuinæ, creatus est homo; vt ex primæ conditionis honore intelligeret, quantum deberet suo Conditori: & tantò ardentius amaret Conditorem, quantò mirabilius ab eo se esse conditum intelligeret.* Quid? quòd creationi nostræ jam per peccatum deprauatæ, sanctificationẽ adjecit, & ceu laminis aureis templum suum vestiens lumine gratiæ suæ nos illustrauit, pæ-

neq; sibi consecrauit; cùm sacro fonte lotos originali justitiâ redonauit? *Et ideò, fratres charissimi,* (ita nos divus Augustinus exhortatur) *quia nullis præcedentibus meritis, per gratiam* DEI *meruimus fieri Templum* DEI; *quantùm possumus cum ipsius adjutorio laboremus: nè Dominus noster in Templo suo, hoc est, in nobis ipsis inueniat, quod oculos suæ Majestatis offendat.* Cæterùm, cùm, *quidquid in templis manu factis agitur* (docente eodem S. Patre) *totum in nobis spiritali ædificatione compleatur:* juuat vlteriùs in opere cæpto progredi, Templiq; mystici reliqua propria exponere. Quæ si quispiam atten-

attentius legerit, & trutinauerit sæpiùs, futurum est, vt magnum ex opusculo nostro percipiat emolumentum; nempè, suæ, Deiq; cognitionis incrementum, viam certam salutis, & Christianæ normam perfectionis.

CAPVT II.

Imago Templi Mystici.

DEVM in homine ostendo: procul, procul este prophani. *Ad imaginem quippè* DEI *factus est Homo.* Gen. 97. Sol, phæbe, fixaq; & mobilia sidera; cœlum cum sua pulchritudine, Terra cum sua amplitudine, mare cum sua profunditate

tate, cedant humanæ naturæ. *Ad imaginem quippè* DEI *factus eſt Homo*. Metalla pretioſa, gemmæ nimiùm æſtimabiles, purpurea coralla, criſtalla niuea, flaua ſuccina, argenti candor, ſplendor auri, nitor vnionum, ardor adamantum, cedant humanæ naturæ: *Ad imaginem quippè* DEI *factus eſt Homo*. Sed, & pelagi natantia, & aëris volatilia, & telluris diſcurrentia, ac nobilia; & quidquid infra DEVM eſt non præditum ratione, ſubſit humanæ naturæ. *Ad imaginem quippè* DEI *factus eſt Homo*. At tu, Numen terrenum, expende mecum, & agnoſce, quid ſis? Imago DEI. Quo pacto? edisſerent

ſerent afflati diuino Spiritu Patres. Ac inprimis audi Gennadium. *Hominem* (loquitur hic) *ad imaginem* DEI *eſſe, hac ratione eſt intelligendum.* DEVS *vniuerſorũ prouidẽtiã habet; homo quoq; ex his nonnullis prouidet* DEVS *incircumſcriptus, & omnibus præſens adeſt; & homo per cogitationem momento temporis, vbicunq; voluerit, præſto adeſt.* DEVS. *vniuerſorum Rex eſt; homo quoq; judiciariâ poteſtate à Deo honeſtatus eſt.* DEVS *inuiſibilis, immortalis, & opifex; nec humana natura his diuinis inſignibus omninò vacua eſt.* Sed magis propriè. & ad rem præſentẽ accommodatisſimè, facundisſimus & ſapientisſimus Præſul

Am-

Ambrosius, hanc in Tēplo DEI Mystico Imaginē DEI depingens Hæc Imago (inquit) ex interioris hominis nobilitate consideranda est. Primū quidē: quòd sicut DEVS vnus sēper vbiq; totus est, omnia viuificans, movens, gubernans, sicut Apostolus Act. 17. confirmat, quòd in eo vivimus, movemur, & sumus: sic anima in suo corpore, vbiq; tota viget viuificās illud, movens, & gubernans, tàm in minimis membris, quàm in maximis tota. Hæc est imago vnitatis DEI; est & imago TRINITATIS, tàm in eo: quòd sicut DEVS est, viuit, & sapit; ita & anima secundùm suum modum est, viuit, & sapit: quàm etiam: quia sicut DEVS vna natura est, tres tamen

men personæ: Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus: sic & anima vna natura est, tres tamen in se dignitates habet, id est, intellectú, voluntatem, & memoriam, Quod idem, licet aliis verbis, in Euangelio designatur, cũ dicitur: Diliges Dominũ DEVM tuũ ex toto corde tuo, & ex tota anĩa tua, & ex tota mẽte tua; *id est, ex toto intellectu, ex tota volũtate, et ex tota memoria. Item, sicut ex Patre generatur Filius, et ex Patre, Filioq; procedit Spiritus Sanctus; ita ex intellectu generatur voluntas, & ex his itidem ambobus procedit memoria. Et sicut* DEVS *Pater,* DEVS *Filius,* DEVS *Spiritus Sanctus est; non tamen tres* Dii, *sed vnus* DEVS *tres habens*

bens personas: ita et anima intelle-ctus, anima voluntas, anima memoria; non tamen tres animæ in vno corpore, sed vna anima tres habens dignitates. Et *ex his tribus quasi excellentioribus animæ dignitatibus jubemur diligere Conditorem.* Presśiùs eadem mellifluus Pater, Bernardus, clarè tamen his verbis exponit, ac insinuat. *Mens nostra* (l. de med. c. 1.) *imago Dei est: in qua sunt hæc tria; memoria, intelligentia, et voluntas. Memoriæ attribuimus omne, quod scimus; intelligentiæ omne, quod verum invenimus; voluntati omne, quod amamus. Per memoriam Patri similes sumus, per jntelligentiam Filio, per voluntatem Spiritui sancto.* Atq; iam & ex allato sa-

cræ

cræ paginæ textu, & ex Sanctorum Patrum genuino sensu, quivis Christianorũ facilè conijciet, opinor, in anima sua, eiusq; potentijs, nempe intellectu, voluntate, ac memoria, imaginem Sanctissimæ TRINITATIS impressam esse. Restat, vt quod ijdem divinissimi Præceptores nostri monent, implere diligentissimè allaboremus. Et quidem Divus Bernardus: *Oportet autem id* (ait) *quod ad imaginem est, cum imagine convenire, et non in vacuum nomen imaginis participare. Repræsentemus ergo in nobis imaginem eius in appetitu pacis, in intuitu veritatis, et in amore charitatis.* Sanctus deinde Ambrosius

us, ad hanc in nobis depictā ef-
figiem DEI continuò contem-
plandam cum ſingulari amore
Conditoris & reſtauratoris no-
ſtri ita nos hortatur : *Semper in
mente intelligentis & diligentis ma-
neat DEVS vt ſicut non poteſt, eſſe
momentū, quo homo non vtatur,
uel fruatur DEI bonitate, & miſeri-
cordia; ita nullū debeat eſſe momen-
tum quo præſentem eum non habe-
at memoria.* Nec ſufficit nudam
DEI præſentiam apprehendere;
actionibus quoq; noſtris, ac o-
peribus externis nobis demon-
ſtrandum eſt, *quòd* intùs imagi-
nem DEI verè geramus vivam,
& intaminatam. Placet adhuc
ea de re Ambroſio differenti fa-
uere.

uere *Sicut* DEVS *Creator* (inquit is) *qui hominem ad imaginem et similitudinem suam creavit, est charitas, est bonus, est iustus, patiens, atq; mitis, mundus, et misericors; & cætera virtutum sanctarum insignia, quæ de eo leguntur, complectitur; ita et homo creatus est, vt charitatem haberet, bonus eßet, et iustùs, patiens, atq; mitis, mundus, et misericors. Quæ major dignitas* (pergit vltrà) *quâm jisdē hominē vestibus indui, quibus ipsemet Dominus; iuxtà illud,* Dominus regnavit, decorem indutus est? *Quapropter quisq; diligentius attendat, primæ conditionis suæ excellentiam, et venerandam in seipso Sanctæ* TRINITATIS *imaginem,*
 agnoscat

agnoscat, honoremq́; similitudinis divinæ nobilitate morum, exercitio virtutum, dignitate meritorum habere contendat; vt quando appareat, qualis sit, tunc similis ei appareat, qui se mirabiliter ad similitudinē suam in primo Adam condidit, mirabiliusq́; in secundo reformavit. Hinc deniq; meritò instat Venetiarum ille Sol, D. Laurèntius Iustinianus: *Quid tibi cum carne et sanguinè, qui Divinam in te gestas imaginem? quid tibi cum mundo et vitijs, qui ad hoc conditus eße probaris, vt cælum conscendas, atq́; cum Angelicis spiritibus beatâ Dei visione fruaris?*

CAPVT

CAPVT III.

Altare Templi Mystici

Mplector Claræ Vallis oraculum, & omnibus evulgo. *Templum Sanctum est mens pia, et altare optimũ cor eius.* Hoc effatus est Bernardus Med. c. 6. Et quis non fateatur, Aram esse *DEI* maximi, Cor hominis, præsertĩ devoti? cùm, sicut in ara templi materialis nunquã non est DEVS in Sanctisʃsima Eucharistia velatus; ita in corde sibi dicato. Vndè apud illuminatisʃsimum Patrem Calaguritanum, Ioannem á IESV MARIA reflorescentis Carmeli Præpositum quondam supremum,

his nos alloquitur. *Totis visceribus corda vestra mihi præparate; ut amore vestro allectus, recliner in eis, tanquã sponsus in thalamo suo, tanquam* D E V S *in ara propria,* Expetebat olim Numen optimum erigi sibi templum ab Israelitarum Monarcha. hinc, quod expetebat, innuens Prophetæ suo, cũ his eum mandatis ad Davidem expediebat 2. Reg. 7. 5. *Vade, et loquere ad seruum meum David, Hæc dicit Dominus:* N*umquid tu ædificabis mihi domum ad habitandum?* Quantò ardentiùs expetit, aram sibi in templo suo mystico dicari? cor, inquam, totum. Hinc ista ad vnumquemq; nostrum, ut ita dicam, exoratio
apud

apud sapientem Prov. 23. *Præbe, fili mi, cor tuum mihi.* Cuius rei gratiâ? ut illud inhabitet, in eo resideat, maneat, regnet, æternùm quiescat. Nam ipso Philosopho Romano sentiente, (Sen. ep. 41.) *in vno quoq; virorum bonorum habitat* DEVS. Huc propterea collimat aureus Aurelius, cùm finē conditi hōinis nobis proponens ita sermocinatur *Fecit* DEVS *hominem, vt amando summum Bonum possideret: est ergo* DEVS *possessio hominis.* Quodsi DEVS possessio hōinis, certè nobilissimo loco apud hominem dignissimus est, Res enim præstantiores præstantiùs habēdæ, sublimiores colendæ sublimiùs.

Quid autē Deo præstantiùs aut sublimi⁹? Cùm igitur nihil in homine sit aut dignius, aut nobilius, eius corde; hîc DEVS, ut in altari suo, locandus est, ut suâ totâ possessione plenissimè gaudeat. Amantissimus Dei Vir D. Bernardus non aliud sentiens: *In omni creatura* (ait m. 7.) *quæ sub sole mundi vanitatibus occupatur, nihil humano corde sublimiùs nihil nobiliùs, nihil DEO similiús reperitur. Quapropter nihil aliud quærit à te nisi cor tuum.* Adde, quòd ipsum Cor nostrum si paulò generosius est, nullâ aliâ re potest impleri, præterquàm Deo solo? Nihil appetere itaq; debeat, præter DEVM, non requie-

scere

ſcere alibi, niſi in illo, cui debetur. Agnovit hoc Auguſtinus ita Deo colloquens. *Feciſti nos, Domine, ad te, et inquietum cor noſtrum, donec quieſcat in te.* Hoc pereleganti, & appoſitiſsimâ ſimilitudine, eruditus ille piusq́; Pater Nierembergius in vita *Divina* c. 4. illuſtrans: *Acus nautica, ait, non quieſcit, donec ſeptemtrioni obverſetur, polumq́; Arcticum recta adſpiciat; et in quamcunque tandem aliam partem convertatur, nunquam conſiſtit: ita Cor noſtrum, quod non ad aliud quidquã, ſed ad ſe ſolum fecit DEUS, in centrum ſive naturalem perfectionẽ ſuam propendet, et inclinat: neq́; ante poteſt quieſcere, quam ad ſuum*
 reſpiciat

respiciat Conditorem. Cùm itaq; mutuò appetantur, & *Deus* à corde, & cor à *Deo*; neq; cor *Deo* invidendum est, nec *Deus* cordi. maneat solus in altari suo Terrenum in eo nihil, non dico immundum consistat. Maximo zelo hanc aram soli Deo purissimam conservemus. Imitemur omninò Mathathiæ generositatẽ : in cujus aspectu cùm quidam Hebræus idolis faceret sacra, *insiliens trucidavit eum super Aram.* Neq; nos patiamur quidquam præter Deum in ara cordis nostri. Præceptum ipsius est, *Diliges Dominum DEVM tuum ex toto corde tuo.* Quod explicans Lipomanus: *Solus, inquit, vult Domi-*

Dominus haberi, cordi, coli et amari: et vt solus noster Dominus est, sic totos nos exigit esse suos. Alias, ergá minimã reculam, erga nos metipsos minimus affectus inordinatus, perfectæ maximè officit dilectioni. DEVM *enim* (ut ait Theodoretus) *ex toto corde diligentes non partiuntur animum collocantes illũ cùm in terrenis, tùm in cælestibus; Sed totum sursum ferunt.* Non progredior vlteriùs, intra sphæram cordis me contineo, atq; concludo. Si *Cor altare Dei est*, iuxta mentem D. Bernardi, *Soli* Deo consecratũ sit. *Solus vult cor tuũ habere* (monet te Christiane, imitator Christi l. 2. c. 7.) *et tanquam Rex in proprio*

prio throno ſedere, tanquam *De-us* in ara ſua. o *Deus*? effice, vt ſit hoc in æternum.

CAPVT IV.

Sacrificium Templi myſtici.

PRocul ab hoc Tẽplo noſtro victima ingrata DEO, quam alicubi reprobans ipſe; *Nunquid*, ait *manducabo carnes taurorum*, *aut ſanguinem hircorum potabo*? Pſal. 49. Procul emptiones ac venditiones, quas odio maximo habet iuxta illud Hieronymi in Matthæum. *Non ſit in domo pectoris noſtri negotiatio*; *non ementiũ vendentiumq́; commercia*, *non domorum*

morum cupiditas : ne ingrediatur IESVS *iratus, & rigidus, & non aliter mundet templum ſuum, niſi flagello adhibito. Quid ergo* litandum æternæ Maieſtati ? *Sacrificium* DEO (canit *David*) *Spiritus contribulatus ; cor contritum, & humiliatum,* DEVS, *non deſpicies.* Afflictus *DEO* litet afflictionem ſuam : peccator contritionem, juſtus humilitatem, Sacerdos laudem, Religioſus vota ſua; quemadmodùm idem Rex alibi monet: *immola* DEO *ſacrificium laudis, & redde altisſimo vota tua.* Grata eſt afflicti litatio, cúm præſertim in ea DEVM benedicit, ſive pro peccatis, ſivè pro merito gloriæ ſempiternæ illi impo-

imponatur afflictio: vndè aliquis Patrum: *Nihil eße* ait, *illâ lingvâ beatiùs, quæ in adversis Domino gratias agit.* Grata est peccatoris pænitentis contritio; quia ipso Domino attestante, *Majus gaudium erit in cælo super vno peccatore pænitentiam agente, quàm super nonaginta novem iustis, qui non indigent pænitentiâ.* Luc.15. 7. Grata est humilis creaturæ oratio; quia *penetrat nubes*; quia DEVS *humilibus dat gratiam.* Et quemadmodùm justus in principio sermonis est accusator sui ipsius, ita DEVS ipsi propinquus adest semper & amicus, qui humilitate maximè delectatur. Grata est Laus in ore sacer-

ſacerdotum, quos ipſe Divinus hortatur Spiritus: *Benedicite ſacerdotes Domini Domino, benedicite ſervi Domini Domino.* Grata demùm eſt, immò gratiſsima Religioſorum hominum paupertas, caſtitas, obedientia, quia conſilio Chriſti innititur; has ipſas oblationes Dominus noſter à *D*ivo Franciſco in forma aurearum lancium expoſtulavit, & extorſit. Cum autem hæc enumerata DEO ſacrificia ſint acceptiſsima, tùm illud erit omnium præſtantiſsimum, & amabiliſsimum, in quo ea vniverſa continentur. Hoc peragitur, cùm omnia noſtra interiora, atq; exteriora, purâ intentione quoti-
die

die DEo ita offeruntur, vt nulla pars ex jis cedat diabolo. Modum huius oblationis habe duplicem, quo manè, ac vesperi, queas vti.

PRAXIS I:

Oblationis quotidianæ.

OFfero, Domine DEVS meus, Maiestati tuæ tributum matutinum, (aut vespertinum) meritorum omnium D. N. IESV Christi, Virginis Beatissimæ, & omniũ cælitum, justorumq́ in terris degentium ac omnium hominum bona opera et indifferentia: idq́ in compensationem omnium et singulorum beneficiorum, mihi, et vniverso generi

generi humano, quandocunq; et quomodocunq;, præsertim hac nocte (vel die) collatorum; in satisfactionem, & ablutionem peccatorum meorum, ac omnium culparum & imperfectionum, totiusq; generis humani, præsertim hac nocte (vel die) commissarum; pro aversione pœnarum & plagarum, quas meruimus pro jisdem, & periculorum animæ atq; corporis; pro agnoscenda & implenda voluntate tua in omnibus, teq; amando supra omnia, proximoq; charitate ordinata, & horum omnium impedimẽtis avertendis; pro necessitatibus Ecclesiæ tuæ Sanctæ Spiritualibus & corporalibus, summi Pontificis, Imperatoris Christiani, Regis ac Regni

nostri

nostri, et omnium Regum ac Regnorum Christianorum, meis, & meorum parentum, consangvineorum, propinquorum, benefactorum, amicorum, inimicorum &c. præsertim N. N. et pro quibus orare vnquam proposui, prõisi vel debeo, ac Maiestas tua orari vult, vivi illi sĩt, seu vitâ functi, at nondùm gloriâ Tuâ perfruentes; pro conversione peccatorum, et hereticorum, atq; infidelium, schismaticorumq; illuminatione; deniq; ad eam intentionem, ad quam Tua Maiestas hæc sibi vult offerri, et ego teneor offerre. Atq; cum his omnibus meritis suppradictis, et operibus offero Majestati Tuæ cor meum, vt te solum amet,

et nihil

et nihil præter te, nisi propter te; animam meam, vt tibi seruiat; intellectum, memoriam, voluntatē, ut tibi subjaceant; os meum, vt te loquatur; linguam meam, vt te benedicat; visum, tactum, gustum, auditum, odoratum, phantasiam, vt nihil mali recipiant, & inordinati appetant, aut retineant; omnes sensus interiores, & exteriores; omnes partes corporis & animæ, omnes motus; omnia mea totius vitæ, & maximè huius diei opera, cogitationes, gressus, aspectus, colloquia, desideria, proposita, tribulationem, consolationem, metum, securitatem, anxietatem, hilaritatē, lapsum, resurrectionem, tentationem & eius victoriam, persecutio-

nes, njurias, honorem, contemptũ, infamiam, bonamq; famam, affluentiam, indigentiam, laborem, quietem, sanitatem, infirmitatem &c. vitam, mortem; me, inquam, totum, meaq; omnia. Fac Domine, tuus, vt sim totus, meus nullus, omni tempore, omni momento, totâ æternitate. Et hæc omnia cedant, ad gloriam tuam, Sanctissimæ Virginis MARIÆ, & omnium Cælitũ honorẽ, meamq; et proximorum salutem virtutis augmentum, gratiæ & meriti incrementum. Amen. A.

PRAXIS II.

ex V. P. Ioanne. á I. M. Carm. Excalceatorum.

CLementissime DEVS, cui me totum

tũ ex multis capitibus debeo, meipſum totum, cogitationes, verba, & opera totius vitæ, ſed hodierna peculiariter vnàcũ IESV Chriſto Domino noſtro, Beatiſsimâ Virgine, vniverſis Spiritibus beatis, & ſanctis, qui in cælo, ac iuſtis, qui vbiquè exiſtunt, quos omnes mihi arctiſsimè per affectum adſtringo, dirigò ad gloriam Maieſtatis tuæ, tibiq; ſine intuitu alio, per illa omnia placere impenſiſsimè cupio: ac opto vltra ea, quæ recenſuj; innumera millia perfectiſsimorum cordium, quæ ſimul cũ eis ab æterno tibi placuiſsent, & placitura in æternum eſsent, poſsidere. Omniaq; hoc deſiderio intra me concepto, tibi ad ſingulos habitus offero in hoſtiam prs

 peccati

peccatis expiandis, in hostiã gratiarũ actionis, ad gratiã pro beneficijs vniversalibus et peculiaribus referendam: in hostiam pacificam pro bonis omnibus, quibus egeo vsq; ad beatitudinis adeptionem impetrandis; in holocaustum ad vnionem cordis tecum ineundam & Divinam Majestatem tuam protestandam.

Beatissima Virgo, & me totum, et cogitationes omnes, verba, et opera vitæ totius, sed, hodierna peculiariter, et vniuersa corda illa, quæ recensui, (quoad licet) quàm latissimè possum, in laudem tuam dirigo, et tibi per omnia illa placere summoperè cupio.

Protestatio.

PRotestor, DEVS meus, infinitæ bonita-

bonitatis ac Maiestatis Dominæ, me nihil hac die, ac toto vitæ meæ tēpore, velle cogitare, dicere, facere, cōtra tuā voluntatē. Citrà mentem itaq; meam et intentionem fiet, si quid contrarium fiet: et nè fiat, humillime Tuæ Maiestati supplico, solo āoris tuj, et gloriæ Tuæ intuitu.

Per tales oblationes ac protestationes multa mala euadimus, multis bonis cumulamur; quod maximum est, *D*EO gratissimi efficimur. Finem capiti huic impono aureo effato Imitatoris Christi l. 3. c. 25. *Consistit profectus et perfectio hominis, in offerendo te ex toto corde tuo voluntati Divinæ; non quærendo; quæ tua sũt, nec in parvo, nec in ma-*

gno, nec in tempore, nec in æternitate; ita, vt unà æquali facie in gratiarum actione permaneas, inter prospera, & contraria, omnia æquâ lance pensando.

CAPVT V.

Sacerdos Templi Mystici.

IN hoc templo mystico omnia sacra peragit Amor: victimas omnes *Amor Sacerdos immolat.* Amor ille purus, sanctus, igneus, cælestis, ex æterni Amoris fonte derivatus. Levitici secundo, imperatum est Clero illi antiquo; *Quidquid obtuleris sacrificij, sale condies.* Vetera nempè sacrifi-

cia potiſsimùm carnibus conſtabant; quarum nullus absq; ſale ſapor, nulla conſervatio. In lege Christi, cujus vmbra vetus lex erat, rectiùs dicendũ: *Quidquid obtuleris ſacrificij amore condies.* Nam, vt obſervat Petrus Cluniacenſis l. 5. ep. 16. *Qui in lege nullum ſacrificium ſine ſale ſuſcipit; ſic nullum munus ſine fœdere charitatis ſibi placere oſtendit.* Huc ſpectat ſanctiſsimi Patris Ambroſij dictum: *Dilectio ſola diſcernit inter filios* Dei *& filios diaboli. Signent ſe omnes ſigno Crucis; reſpondeant omnes Amen; intrent Eccleſias, impleant parietes baſilicarum: non diſcernuntur filij* Dei, *à filijs diaboli, niſi charitate,*

acceptet illa, quæ per te ordinavit facienda benè, & rectè. Indifferentia tamen, quid habebunt meriti, quæ neq; bona, neque mala sunt; nisi tu illa per intentionem bonã feceris bona? Huius intentionis defectu vidẽtur mihi laborasse sacrificia Caim. *Respexit enim Dominus* (Gen. 4.) *ad Abel et ad munera eius; ad Cain autem, & ad munera illi⁹ non respexit.* Theodosion vertit. *Et inflammavit Dominus super Abel, & super sacrificium eius; super Cain verò, et super sacrificium eius non inflammavit.* Cur ita? Nam, vt ait Ambrosius, *Cain, cum* Deo *offerret munera sua, seipsum sibi retinuerat. Huiusmodi portionem*

DEVS non accipit; ſed, præbe inquit, fili, cor tuum mihi At ipſè cor ſuũ retinuit ſibi, & fructus terræ DEO *obtulit.* Reſpuit magnificentiſsimum numen illa dona, quæ non ex amore, ſed aliquo ſpiritu alio, aut fraternæ æmulationis, aut vanæ & futilis ceremoniæ offerebantur. Aberat Amor Sacerdos, dùm ſacrificaretur; non eſt receptum ſacrificium. Sive igitur oras, ſive legis, ſive ſcribis, ſive bona loqueris, meditaris, laboras, edis, bibis, honeſtè recreas animum; & quidpiam honeſti, pij, ſancti, vtilis, ac laudabilis facis; totum fac ex amore *DEI*, ad gloriam *DEI* eo modo, vt ſemper factum præveniat intentio

tentio ſingularis, aut ſaltem ſubſequatur. Nám & fructioſiùs, & nobiliùs eſt, non manè ſolùm ac veſperi, ſe totũ, ſuaq́; omnia; (vt docuimus) ſed etiam ſæpiùs in diej decurſu, initio maximè ſingularum actionum, DEO conſecrare, adjectâ quotidie ſaltem generali proteſtatione, (vt oſtenſum) de non cogitandis, loquendis, aut agendis, non dico malis, at vanis, curioſis, inutilibus; ac imperfectionibus cauendis. Sic enim futurum eſt, vt pius & miſericors Dominus, reſpiciens ſinceram voluntatem noſtrã, omnia opera noſtra, cogitationes, actionesq́; ſanctificet; à peccatis nos præſervet;

& ſi

& si casu per fragilitatem fuerimus lapsi, nos illicò erigat; ignorantiasq; nobis clementer condonet; ac tandem faciat, vt illũ ex toto corde, animo, mente, voluntate, viribus, vbiq;, semper, totâ æternitate, diligamus perfectissimè, & arctissimo intimæ Charitatis vinculo illius vniamur Divinitati.

CAPVT IV.

Victima Templi Mystici

PEr victimã hîc mortificationẽ intelligi volum⁹, interiorẽ, & exteriorẽ. Sed ita, vt ab ãore Sacerdote ĩmoletur, ad quẽ et reliqua tẽpli mysticà omninò spectare vo-

lumus

lumus. Nam quidquid ſine hoc in templo fit, totum illegitimū eſt & ſpurium. Interior igitur Mortificatio, (vt communi & vſitato vocabulo vtar,) ſita eſt in voluntatis, judicij, et phantaſiæ noſtræ moderatione. Voluntas optimè & Sanctiſsimè dirigitur, cùm ad ea ducitur amplectenda quæ voluntati Divinæ, ſivè illa ſcripta ſint, ſive inſpirata, conformia ſunt; legibus nempè Dei, naturæ, Eccleſiæ, cujusq; ſtatûs proprijs, non abſona. Inſpiratā dicimus voluntatis Divinæ regulam; quæ vel à cæleſti genio, vel à pio doctoq; homine, vt sūt confeſſarij, ſpirituales Patres, devoti viri; vel ab audito, lectoque

quē sacro aliquo sermone, proficiscitur. Huic enim obtemperantes innumeri salvi fiunt, & sanctissimi evadunt. Sic Angelus Virginem Augustissimam ad consentiendum Divinæ incarnationi legatione suâ traxit suaviter ac felicissimè? Sic Theresia piorum doctorumq; virorū consilijs admirabiliter in Spiritu profecit, & admiranda patravit. Sic sapientissimus & sanctissimus Pater Augustinus & Ambrosianis concionibus, & Paulinæ epistolæ vnicâ duntaxat periodo, ad Orthodoxam fidem, morumq; sanctimoniam conversus est. Sic Antonium Magnum audita illa verba Domini

mini *si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus*, nudum eremicolam, & verum Christi sectatorem fecêre. Sic Ioannes Columbinus, dùm impatientem famem cibo spirituali, nimirum lectione vitæ *D.* Mariæ ab Ægypto nominatæ, solatur, ipse convertitur Ad tales igitur inspirationes homo Christianus invigilare continuò debet easq; executioni solidæ mandare. Svaserim tamen cum prudentum approbatione, etsi illâ memorati Sancti vsi non fuere. Neq; enī aut illa Maria peccatrix consuluit quenquam, quid ei foret agendum, cùm internè moveretur.

vt extemplo rectâ ad eremũ tẽderet suæ juuentutis maculas mundatura ac emendatura: aut alij quoq; pari spiritu abrepti, interrogavere aliquem; nùm ad bonam frugem esset eundum? Qui nos retrahit à vitio ad virtutem, à malo ad bonum, à peccato ad pænitentiam, non indiget spiritus examine. Orcus enĩ talia nunquam solet svadere. Consultorẽ non expectat, quẽ æterna sapientia docet, simulq; movet ad agendum. Quin periculosum est aliquando, præsertim pluribus, nec timoratis, aut æmulatione, alioue occulto animi morbo laborantib⁹ se revelare. Quãquã non impugnẽ sui manifestationẽ, non vtil ẽ mo

do sed

do ſed & neceſſariam, at huiuſmodi perſonis, quibus diſcretio ſpirituum collata; qui non modò norint, quid à DEO proveniat, ſed velint etiam juvare eos, qui tali ducuntur viâ; cenſeo faciendam. Sit exemplo nunquã ſatis laudanda Virgo Thereſia. de cuius Heroicis auſis, ac Seraphico ſpiritu, quàm diverſa, doctì etiam, pijq; viri ſentiebant! Alij illuſam, alij obseſſam, amentem alij, putavêre; pauciſſimi rẽ probabant, niſi effectu ſecuto. Scilicet ex eventibus facile bona diſcernimus à malis omnes; at antè hos rari poſſunt, aut audent definire hac in re aliquid, niſi quibus hoc donum

ſingulariter à Deo collatum eſt. Simplex anima, Deo fidens, humilis, nihil præterquám Dei placitum attendens hac in ſemita non errabit. Scriptam divinæ Voluntatis regulam dicimus illam; quæ nobis in eius præceptis, conſilijs, & doctrinis Euangelicis, legibus & mandatis, & ſtatutis, & ritibus, & conſvetudinibus Eccleſiæ receptiſsimis; tùm &in civilibus æquitati conſentaneis, & religioni, immunitatiq; ac dignitati ſpirituali non adverſantibus, exarata eſt. Addo religioſorum Ordinum, diverſarumq; ſocietatum regulas, eiuſdemq; generis alia, præſertim authoritate Sanctiſsimæ Sedis

dis Apoſtolicæ cōprobata. Quibus, quicunq; amore DEI volūtatē ſuā ſubijcit, non admittēdo ſolùm ea, verū etiam implendo; is profectò ſibi mortuus, DEO vivere cenſendus eſt. Verùm ad illud etiam genus mortificādæ Voluntatis veniamus, per quod alienæ voluntati ac imperio, nutibus ac regimini ſe ſpontè ſubdit, exiſtimans id eſſe DEO, acceptiſsimam victimā. Et reverâ negari hoc nequaquā poteſt, quod ipſe Divinus ſpiritus in ſacris literis expreſsè teſtat⁹ eſt, cùm per Samuelem Sauli intimaret: *Meliorem eſſe obedientiam, quàm victimam. Per victimam quippè* obſeruāte Magno Grego-

rio, *àliena caro ; per obedientiam verò propria Voluntas mactatur.* Talem nobis ipſe Præceptor cæleſtis mortificationem, non verbis tantùm, ſed maximè exemplo ſuo commendavit. Nàm & cibum ſuum eſſe dixit impletionem Paternæ voluntatis ; & in horto Olivarum inſtituens Orationem ſatis ferventem & prolixam, quia ter repetitam, integrè voluit æterni Genitoris nutum in calicis amariſsimæ Paſſionis evacuatione ſequi, & exequi. Proindè tàm excellenti cõcitatis animis exemplo, non arbitror opus eſſe ſtimulo ſermonis. Cui Chriſti vitâ ac doctrina virtutem & ſanctimoniã non per-

persvadet, quis persvadeat? Itaque hoc vnicũ tantum hîc moneo: rem esse præclarissimam, DEO gratissimam, homini salutarem; alienam potiùs quàm suam sequi Voluntatem in omnibus, vbi non apparet evidens malum, nec vnquam illudi posse illi à malo genio, qui se alienæ conformat voluntati, modò illã Voluntatem non esse ab eodem occupatam agnoscat, quod fieret, si peccatum, vel error imperaretur, aut imponeretur, aut svaderetur. Quid deindè dicam de Iudicio? *Sanctissimus* ille Oratorij IESV *Institutor*, & illuminatissimus rerum spiritualium Doctor, Philippus Nerius,

per hujus Mortificationem, ſuorum ſpiritum explorabat. Cùm enim videret aliquos facilè cedere in diſcurſu bonis etiam rationibus firmato, plurimùm eos probaſſe dicitur: duoſq́; digitos fronti applicans, in ijs ſanctimoniam conſiſtere ajebat; per id Voluntatis ac judicii mortificationē, vt opinor, innuendo. Neque ego his adijcere quidquam audeo. Virtus eſt inſignis & rara; ſinere ſe vinci ab alio, cùm præ manibus habeas victoriam. Nolo tamen ibi quenquam tacere, vbi neceſſariò loquendũ; neq; cedere, cùm vincere debeat; ſi præſertim vel ſententia periculoſa, vel minùs probabi-

lis do-

ſis doctrina, aut ſanè iam reprobata promovetur, vel defenditur. Talibus ego à colloquijs longè ipſe fugere cupio, & opto ſemper abeſſe; quodſi adſim, non cedere à propugnatione, defenſioneq́; veritatis. Phantaſiam deniq́; mortificare ac frenare tùm debebis, cùm tibi in eam ſpecies influent minùs honeſtæ. Immò vbivis, huic equo effrenatiſsimo attendendũ eſt, cùm nobiſcũ ſit vbivis. Quodſi illum nolis ita coercere, vt cerebrum aut caput lædas, quod ipſe non conſulo; ſaltem agenda age conſtanter, inſolentiam phantaſiæ non moratus, donec iſta rationi ſubeſſe conſueſcat.

Phantasia bucephalus ille est, quem solus Alexander tractare potuit, & scivit. Hîc nos opˀ est Alexandros esse.

Exteriorem quoq; Mortificationem nè contemne : salutaris est, & perquā opportuna. Quid enim homini vel ad æternam gloriam, vel ad proximorum ædificationē conducibiliùs, quā sollerter, & prudenter eniti, sensus vt quilibet officio suo fungatur. Continebis igitur in Vincētiana sphæra, intra staturā, in quā tui corporis, oculos; non extendes manˀ ad illicita; non exquires in cibo potuq; nimia, vel sapida; colloquia prava, quæ bōos mores corrūpūt, vitabis; & surdis

auri-

auribus adulationes, murmurationes, susurrationes, infamationes. iniquas accusationes, inanes querelas, irrisiones, reprehensiones, pariaq; monstra præteribis: nam turpia, & obscæna, ecquis inter Christianos patiatur, non modò audiat? De odore nihil dico. Spero fore, vt non appetas balsama, rosas, Cyprios pulveres, pigmentaq; & vnguenta alia; Sed sis potiùs daturus operam, vt sis bonus odor Christi. Cætera huiusmodi pēsiculatiùs infrà fusiùsq; proponemus. Corporis ad extremum afflictatio nequaquam est posthabenda; verùm tantò duriùs tractandum, quantò insolentiùs
recalci-

recalcitrat, vt omninò sit subiectus Asinus iste rationi. Si ergô tibi communia jejunia, ad necessariò deprimendam carnem videntur non sufficere, adhibe privata: adijce quoq; flagellationes, humicubatiões, vigilias, manuales labores; tamq; diù fatiga effrenem hanc bestiam, donec conquiescat, & ad nutum spiritûs paratissima sit cõtinuó. Multi svadent, nec ineptè aliquando, rationem hîc habendã sanitatis: quibus licet non dissentiam, clamabo tamen semper, nè ita corpori indulgeas, vt animum perdas; sed vterq; simul Deo cedat in victimam. Præterea, nè putes me id, quod opti-

optimum eſt, & ſolum conſtitu-
it hominem ſapientem, & ſan-
ctum, tranſilire, paſsionum ſci-
licet, vt loquimur, temperatio-
nem: permitto tibi, vt iraſcaris;
at ſine peccato: gaudeas; at in
Domino: doleas; at quod ſum-
mum bonum DEVM, vel proxi-
mũ, aliquando offenderis: ſpe-
res; ât regnum cæleſte: mæro-
re contabeſcas; at ex pænitudi-
ne vel malorum commiſſorum,
vel omiſſorum bonorum: time-
as; at nonniſi *D*EVM, vt filius pa-
trem: ames; at eundem ſolum,
aut eius cauſa proximum, mul-
tò magis inimicum. Omnia cũ
Patavino numine Antonio hac
brevi paræmiâ complector.
Quemad-

Quemadmodùm navis ortâ maris tempestate facilè submergitur, nisi gubernator suâ industriâregat; si- affectiões ad deteriora rapiunt hoc minem, nisi rectâ ratione gubernentur. Cave sis igitur optime nauclere, nè navis animi tui à portu cælesti aberret: velis remisq; eò contende, fluctuum ac procellarum Neptuni more dominans; *sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius.* Victimam habes! advoca sacerdotem: Amor solus offerendæ istius munus habet. Finire iam volebam, cùm in mentem irruit pro fine illud imit. Chr. l. 3. c. 35. *Pro amore* Dei *debes omnia libenter subire, labores scilicet & dolores, tentationes*

tationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, confusiones, correctiones, & despectiones. hæc fabricant cælestem coronam : hæc sunt victima grata Deo.

CAPVT VII.

Incensum Templi mystici.

ERat altare Ierosolymis in illo magnificẽtissimo Salomonis opere, quod propriè adolẽdo incenso serviebat. Ostendimus paulò superiùs, hominis Cor, esse altare; an non ex eo prodire debet continuò fragrantissimum incensum in conspe-

conſpectum *Domini*? Orationẽ intelligo. Ad quam nos Apoſtolus incitans: *Sine intermißione* (ait *Theſ.* 5. 17.) *orate*. Profectò deſolatiſsimum cenſeri poteſt hoc Templum DEI myſticum, in quo thus orationis aſsiduæ non incenditur. Orandúm igitur eſt, mente, vocè, ſuſpirijs, lachrymis; & talis orationis fragrantiâ, quidquid in nobis eſt fætidi, fugandum. Optimè præcipit *Bernardus*: *Vbicunq; fueris, intra temetipſum ora. Si longè fueris ab oratorio, noli quærere locum, quoniam tu locus es. Si fueris in lecto, aut in alio loco, ora, & ibi eſt templum.* Qui taliter orationi inſiſtit, & ſeſe in ea iugiter

exercet

exercet; non modò omnia ſua delicta graviſsima licet, eluet; ſed in eam ſe Dei familiaritatem inſinuabit, vt iam non ſit futurus ſervus, ſed amicus, immò filius, ita quidem *D*eo conjunctꝰ vt omnia apud Devm, et cum eo, perq́, eum poſsit. Hinc ad memoratam Incenſi Aram Ven. Beda ſe reflectens : *Hoc altare* inquit, *erat iuxtà oraculum, id eſt, Sancta Sanctorum; hoc eſt, in domo exteriori, ſed propè oſtium interioris. Hoc altare typus eſt perfectorum, qui carne adhuc in mundo retenti, ſed omni deſiderio ad cæleſtia ſuſpenſi, veluti incenſo thure fumum aſcendentem in Sancta Sanctorum emittunt: quia ſuperno*

no amore flagrantes crebris orationibus aures sui pulsant Authoris, quantòq; mundiores, & cælo viciniores, tantò citiùs à Domino, quæ poscunt, accipiunt. In hoc altari non carnes victimarum, sed sola incendebant thymiamata: quia tales non adhuc peccata carnis, & illecebras cogitationum in se mactare opus habent; sed tantúm orationum & desideriorum spiritualium odoramenta per ignem interni amoris in conspectu conditoris offerunt. Hæ tales animæ orationis intẽtæ studio, plùs juvare possunt Ecclesiam totam vno momento; quám prædicatores vniversi concionibus, Doctores Lectionibus, confessarij administratione

tione pœnitẽtiæ. Poſſunt mortuos excitare ad vitam, malos ad bonam frugem revocare; poſſunt integros exercitus delere, famem avertere, peſtem fugare, omnia efficere duobus brachijs inter orandum fulti, fide, & charitate. De talibus videtur locutus eſſe Deuteronomij ſcriptor c. 33. *Ponent thymiama in furore tuo, & holocauſtũ ſuper altari tuo.* Quod ordinarius interpres ita mihi elucidans: *Sanctorum, inquit, oratio ſuauiſsimum incenſum Domino; quo* (peccãte populo) *Domini furor mitigatur: quia ab omni terrena ſorde defæcata, cæleſti deſiderio ignita, in conſpectu* Dei *flagrat*

grat, & quasi holocaustũ ab ara pij cordis flãmá devotionis subvolat. Ergô tibi, ô Christiane! statas preces dispone, quas nunquã intermittas, cõsilio prudẽtis & pii viri, quod innuerim salubriter, approbandas. Assuesce quoq; piè recolendæ passioni *Dominicæ*; quatuor novissimis, vitæ IESV Christi Virginis sanctissimæ, *Divorumq́;* cælo receptorum; vt pietatem hanc exercens purgeris, illumineris; imitationiq́; insistas eorum, quorum post fata desideras inseri consortio. Amor *DEI* cremabit hoc incensum, licet non sine auxilio humilitatis. Si nãq; fueris humilis, vt quidam Diuorum

rum aiebat, Sanctus te Spiritus orare docebit. Ipſe tibi ſuppeditabit incenſum, ipſe accendet, ipſe promouebit flammas, & odorem ſvaviſsimum ipſe acceptabit.

CAPVT. VIII.

Lucernæ Templi Myſtici.

M*Andatum* (inquit ſapiens Pr. 6. 23.) *lucerna eſt, & lex lux.* Hæc in Tẽplo Myſtico ante ipſam cordis aram nunquam non eſt arſura. Cur ita? *Nam præceptum Domini lucidum illuminans oculos* (Pſ 18. 9.) immò veſtigia, vt idem alibi dicebat, *lucerna pedibus meis*

verbum tuum, lumen ſemitis meis. Sicut enim face prælatâ ſcimus, quâ ſit eundum, nec in devia labimur; ita mandatis DEI defixis in pectore, lucentibus in animo, videmus optimè vitæ præſentis inſtituẽdæ rationem, & his eam conformãtes, à felicis æternitatis tramite nequaquã deflectem⁹. Principio quidẽ gen⁹ mortale, naturæ ductũ, rationisq; lumẽ in vita, ſuisq; actionib⁹ ſequebatur; at vbi natura vitijs corrupta, ratio peccatorũ habitibus infuſcata eſt, legem poſuit nobis DEVS. viam iuſtificationum ſuarum, vt exquiramus eam ſemper. Hac denique partim per ineptas Hebræ-

bræorum interpretationes, partim per curiosas superstitiones, iterum collabēte; adfuit nobis ipse legislator Christ⁹, DEI fili⁹ incarnatus, qui, *non venit solvere legem, sed adimplere*, eamq́; suis factis ac dictis firmavit sic, vt meritò sit habendus LVX, *quæ illuminat omnem hominē venientem in hunc mundum.* Ecclesia tandēm Catholica, extra quam non est lumen, non veritas, adjecit quoq́; divinis mandatis sua præcepta, non equidem novi aliquid præter mentem Legis latoris inducendo, sed eius leges suis circumvallando; vt quasi subsidiariæ cohortes, præ castris Domini

exercituum excubãntes videãtur. Politici deniq; Cætus, suis se legibus, & vniuersæ nationes diversis ritibus munire voluêre. Quæ omnia, cùm iuncta sunt, vt iam superius innuimus, & non nisi ad sanctã felicemq; vitam, Ecclesiæ præclarum regimen & regnorum conservationem ac decus pertineant; omninò ante oculos habenda sunt, in pectore, in mente, in voluntate. Exploserit aliquis meritò ridiculam Hebræorum devotionem, DEI mandata vel collo appendentium, vel valvis domesticis, sine obseruatione includentium, Christianum verò decet illa tenere memoriâ,

riâ, expendere intellectu, actione implere. Atq; hoc ipsũ, Rex iustus cecinit Ps. 36.30. *Os iusti meditabitur sapientiam, & lingua eius loquetur iudicium. Lex Dei eius in corde ipsius, & non supplantabũtur gressus eius.* Exẽplum hîc præstat ille senecio Eleazarus, Israelita verus: qui maluit oppetere mortẽ, quàm carnes vetitas, etiam simulatoriè, non citrâ scandalum, sumere. Præstat & illa Machabæa Heros cum septem filijs, quos præmisit per diros cruciatus ad astra, ne violarent patrias leges atq; consuetudines. Pudeat frigidum Christianum ferè quotidiè aliquid legum suarum infringe-

fringere, cogitando ſaltem, aut loquẽdo, etſi non agendò. Præterea illud hîc non obiter notandum. In ſeruandis quibuſvis legibus ordinem rectum ſervandum eſſe, ita, vt primus honos divinis, deindè Eccleſiaſticis, proſtremò civilibus habeatur, Propterea videant Pſeudopolitici; nùm illa bona ſit *ratio ſtatûs*, quæ legem Dei, vel Eccleſiæ oppugnat? nè maledictam dicam, iam eſt. Tu tamẽ, qui ad meliora anhelas, & eſſe perfectus vt Pater cæleſtis deſideras, ſimpliciter *ſerva mãdata. Si vis ad vitam ingredi*; (veritatis vox eſt) *ſerua mandata.* ſi te non vis luce rationis, & Di-

& Divinæ visionis privare; *serva mandata.* si non vis per devia grassando ad tartara delabi; *serua mandata. Mandatum lucerna est, lex lux*: quæ quàmdiù in Templo nostro mystico lucet appensa, clarùm tuemur, & rectâ vadimus ad superos. Mandatum, est columna illa, nocte ignea, die nubila, quâ ducimur ad æternæ promissionis terram, certi, nos eò hac luce duce perventuros. *Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie* (inquit DEVS Deut. 30.) *non supra te est, nec procul positum; sed iuxtà te est, sermo valdè, in ore tuo, & in corde tuo, vt, facias illum.* Quo fine! vt inhabitet in te

Chriſtus. Audi illum. *Si quis* (diſſerit Ioan. 14 23.) *diligit me, ſermonem meum ſervabit, nempè mandata; & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus.* O beatiſsimas mandatorum Dei cuſtodes; quos non ſolùm levat ad aſtra DEVS, verùm etiam deſcendit ad illos, & ceû in ſolio excelſo, ceû in empyrea domo, ille qui lucem inacceſsibilē inhabitat, manet regnatq́; in illis! O felix Templum, in quo Lucerna hæc mandatorum Dei nunquam extinguitur! Functus eſt antè non paucos annos vitâ hac mortali plurimis à magnis virtutibus & ſanctimoniâ mo-

rum

rum commendatus, & amatus, Pater Ioannes Dominic⁹ à Cruce ſcholarum Piarum in Provincia Polona decus inſigne, & propè Fūdator, tùm verò Præpoſit⁹. obitum illius lampas ante Sanctiſsimum appenſa nullâ vi humanâ aut caſu phyſico impellente, corruens præſignavit. Amabat enim ille, vehementemq; diligentiam ſemper adhibebat, vt nunquam lumen hoc exiguum Lumini illi æterno ac immenſo IESV Chriſto, ſub ſpecie panis inter nos latitanti, deeſſet. O Chriſti amator! quàm ſanctè ſapienterq; feceris, ſi nunquam lampas, aut lucerna DEI mandatorum, in

Te

Te corruat! Corruet? tu quoq; ruinæ spirituali proximus graviore mortè suffocabere. *Anima* enim *quæ peccaverit* (effatus per Ezechielem DEVS) *ipsa morietur*. Vt æternùm vivas, æternum ignem more Vestaliũ ale in te lucernæ Divinæ Legis Hæc lucerna ardens & lucens in manibus tuis Divinæ visionis ad lucẽ te deducet. Nec vano post fata voto canetur illud tibi epinicion: Lux æterna luceat ei; quia pius est. Vixit, lucendo, luceat moriendo.

CAPVT IX.

Ornamenta Templi Mystici.

Vòd hominis Christiani potis-

potiſsimum ſit ornamentũ virtus, id præclarè ſatis docet melliſluus Bernardus, cùm primum hominem contemplatus ita fatur. *Videre mihi videor quatuor virtutibus amictum hominem primum; Miſericordiâ ſcilicet, & Veritate, Iuſtitiâ, & Pace, ab ipſo ſuæ creationis exordio: & vt Propheta meminit veſtibus ſalutis indutum. Eſt enim in his quatuor ſalutis integritas, nec ſine his omnibus poteſt cõſtare ſalus; præſertim cùm nec poßint eße virtutes, ſi ab invicem ſeparentur. Acceperat enim homo miſericordiam cuſtodem ſcilicet atq; pediſſequam; vt ipſa præveniret, atq; ſequeretur eum, ipſa protegeret, & conſerua-*

servaret vbiq; Vides, qualem nutritium contulit parvulo suo DEVS, qualem dedit pedissequam homini recens orto. Sed illi necessarius est eruditor, tanquam ingenuæ & rationali creaturæ, vt non sicut jumentum aliquod custodiretur, sed tanquam parvulus educaretur. cui sanè ministerio nemo poterat inveniri, quàm veritas ipsa, quæ eum in agnitionem summæ perduceret aliquādo veritatis. Interim verò nè sapiēs inveniretur, vt faceret malum, esset q; peccatum, & tanquam scienti bonum & non facienti; iustitiam quoq; quâ regeretur accepit. Adhuc autem & pacem, quâ foveretur, & delectaretur, addidit manus benignissima

Crea-

Creatoris. pacem vtique duplicem; vt nec intùs pugna, nec foris timores, id eſt: nec caro concupiſceret adverſus ſpiritum, nec eßet ei creatura vlla formidini. Quid huic deerat, quem miſericordia cuſtodiebat, docebat veritas, regebat iuſtitia, pax fovebat? ſed heu! homo iſte deſcendit ab Ieruſalem in Iericho, & incidit in latrones, à quibus antè omnia legitur ſpoliatus. An non deſpoliatus, qui Domino veniente, nudum ſe eße conqueritur. Timui, inquit, eò, quod nudus eßem. Nudi & nos fuim⁹; at veſtivit ſua Tēpla *DEVS* nobiliſsimis atq; ſplendidiſsimis periſtromatibus, naturalib' ſupernaturalibuſq; dotibus, nempè

pè virtutibus. Quarum quidē Theologicæ præcellunt, vt potè ſine queis acquiri ſalus æterna non poſsit, adeoq; meritò, & propriè dici queāt Veſtimēta ſalutis. *Nam ſine fide impoſsibile eſt placere* DEO: *ſpes autem non confundit: Charitas deniq́;* DEVM *apprehendit.* Prioribus in præſenti vita ſolùm ornamur; Charitatis verò ſplēdorem etiam beati retinebimus. Quocircà ille Charitatis Apoſtolus, qui cupiebat anathema fieri pro fratribus, nullum magis atq; Charitatis ornamētum ſuis cōmendans Corynthijs, immò Chriſtianis vniuerſis, hanc excesſivo penitùs calamo ſic depin-

pingit. *Si lingvis hominum loquar & Angelorum, charitatem autem non habeam; factus sum velut æs sonans, aut cymbalum tinniens.* Abundabāt ære Corynthij, abundare illos volebat charitate, quâ hominem destitutum æri sonanti, cymbaloque tinnienti (in oculis illorū hæc versabantur) comparavit. Pergit vltrà. *Etsi habuero prophetiam, & nouerim mysteria omnia, & omnem scientiam; etsi habuero omnem fidem ita, vt montes trāsferam; charitatem autem non habuero, nihil sum. Etsi distribuero in cibos pauperū omnes facultates meas, etsi tradidero corpus meum ita, vt ardeam;*

charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Charitas patiens est, benigna est, (specta, specta colores charitatis) *Charitas non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa; non quærit, quæ sua sunt; non irritatur, non cogitat malū; non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati: omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.* Quot ornamenta Templi Mystici in vna Charitatis effigie expressa! Verum & castitate debemus lumbos præcinctos gerere, & in patiētia animas possidere, & modestiâ innotescere, & humilitate exaltari: quæ licet videatur

atur abjecta, neq; magnificentiæ convenire; optimè tamen & verisimè quidam de illa in vita Ferdinandi Rom. Imp. pientisimi & fortisimi. *Est*, ait, *apud Christianos humilitas, quæ Maiestatem non dedecorat; sed ornat*. Prudentiam hîc, iustitiam, temperantiam, fortitudinem non explico; tùm, quòd ad ciuilem magis vitam, quàm ad mysticam spectant doctrinam, nisi certo modo, non Philosophico, sumptæ; tùm quòd sequenti capite in candelabro mystico lucebunt, tùm, quòd cum vna virtute solida omnes ferè inueniantur, Ita docet Macharius hom: 40. *Hoc scito-*

 te, di-

te, dilecti; virtutes omnes inter se colligatas esse. Tanquam enim catena Spiritualis vna dependet ab altera: precatio à dilectione, dilectio à gaudio, gaudium à mãsuetudine, mansuetudo ab humilitate, humilitas ab obsequio, obsequium à spe, spes à fide, fides ab auditu, auditus à simplicitate. Haud secùs quàm in aduersaria parte vitia dependent, vnum ab altero: odium ab ira, ira à superbia, superbia à vana gloria, vana gloria ab infidelitate, infidelitas à duritia cordis, duritia cordis à negligẽtia, negligẽtia ab ignavia, ignavia ab acedia, acedia ab impatiẽtia, impatientia à voluptate, & reliqua vitiorũ mõstra inuicẽ depen-

dependentia. Ita etiam circa bonam partem virtutes à se mutuò manant, & dependent. Sed & hæc ornamenta pertinent ad amorem Sacerdotem. Nisi enim amore DEI virtutes exerceantur, meriti sunt nullius apud DEVM, Vt hæ Templo mystico, ita pretium illis & splendorem parit Amor.

CAPVT X.

Cãdelabrũ Templi Mystici.

Egitur Moyses Divini cultûs propagator zelantissimus (Exod. 37.) non exiguæ molis candelabrum, neq; mediocris artificij, septenis radijs totidem lu-

mina præferentibus conſpicuum, tabernaculo *Domini* appendiſse. *Fecit* (vt refert ſana pagina) *& candelabrum ductile de auro mundiſsimo, fecit & lucernas ſeptem.* Væ nobis! niſi in Templo noſtro myſtico ſimile candelabrum habeatur. *Candelabrum enim iſtud* (inquit Iſidorus) *ſeptem ramorum Spiritûs S. gerebat imaginem, qui ſeptiformi gratiâ illuſtrat Eccleſiam omnem in vnitate fidei conſiſtentem.* Hoc igitur ſepteno divini Spiritus lumine quemlibet Chriſtianum coruſcare neceſſe eſt, ſi vera & genuina ſoboles Chriſti haberi velit. *De* quo clariſsimè vtiq; ad propo-

ſitum,

ſitum, Iſaias vates c. 11. *Egredietur* ait, *virga de radice Ieſſe, & flos de radice eius aſcendet, & requieſcet ſuper eum Spirit⁹ Domini Spirit⁹ ſapientiæ & intellect⁹, Spirit⁹ conſilij & fortitudinis, Spirit⁹ ſcientiæ & pietatis, & replebit eũ Spirit⁹ timoris Domini.* Ac de ſapientia quidẽ illud ſentiẽdũ eſt: eam in Chriſtiano homine debere eſſe cæleſtẽ, non humanã. *Huius namq; mundi* (teſte Gregorio) *ſapientia eſt; cor machinationibus tegere, ſenſum verbis velare; quæ falſa ſunt, vera oſtendere; quæ vera ſunt, falſa demõſtrare. Hanc ſapientiam qui ſciunt, cæteros deſpiciendo ſuperbiunt; hanc qui neſciunt, ſubiecti &*

 timi-

timidi in alijs mirantur; quia ab eis diligitur, dùm huiusmodi mētis peruersitas urbanitas vocatur. At contra sapientia justorū est: nihil per ostensionem fingere, sensum verbi aperire; vera, ut sunt, diligere: falsa deuitare; bona gratis exhibere; mala libentiùs tolerare, quàm facere; nullam iniuriæ ultionē quærere; pro veritate contumeliam lucrum putare. Sed hæc iustorum simplicitas (addit idem) *deridetur: quia ab huiusmodi sapientibus puritatis virtus fatuitas creditur.* Qui tamē, in Iudicij Divini decretorio Die, secundùm Deum sapientibus postpositis graviter stultitiæ suæ succensentes,

quam

quam tùm agnoſcent, & præ anguſtia Spiritûs gemẽtes querentur acerbiſsimè. *Hi ſunt* (inſ digitabunt propter Chriſtum ſtultos) *quos habuimus aliquando in deriſum, & in ſimilitudinẽ improperij. Nos inſenſati vitam eorum æſtimabamus inſaniam, & finem illorum ſine honore. Ecce quomodo computati ſunt inter filios* DEI, *& inter ſanctos ſors illorum eſt.* Scientiam hîc deindè earum rerum notitiam intelligo, quæ ad ſalutem neceſſariæ ſunt. *Quid enim prodeſt*, (vt ait ille) *magna cavillatio de occultis & obſcuris rebus, de quibus nec arguemur in judicio, quia ignoravimus! Melior eſt profectò humi-*

humilis rusticus, qui DEO *servit, quàm superbus Philosophus, qui se neglecto cursum cæli considerat. Quanquam non est culpanda scientia, aut quælibet simplex rei notitia, quæ bona est in se considerata, & à* DEO *ordinata.* Ad Intellectum autem pertinet rerũ discrimen, & vsus ordinatus; prout de Servatore nostro Propheta dixit: *Butyrum & mel comedet, vt sciat reprobare malum, & eligere bonum.* Consilium docet; quid, quo loco, quovè tẽpore, quibus medijs, quo fine sit agendum? quo pacto mala cauenda? quibus modis virtutes comparandæ, ac retinendæ? quâ viâ scandendum cælum?

lum? Fortitudo in arduis amore Dei aggrediendis, & constanter perficiendis tentationibus, in adversis læto animo perferēdis, in prosperis modestè nec insolenter admittendis, locum habet: iuxta illud Poëtæ. *Æquã memento rebus in arduis servare mentem; non secùs in bonis ab insolenti temperatam lætitia.* Pietas ad cultum Dei ac religionem, honoremq; & amorem parentibus ac maioribus præstandum semper pertinet. Timor denique Domini avocat à malo. Omnia hæc spectanda simul in Martyribus. Evangelicã potiùs quàm Philosophicam doctrinã fuêre amplexi?

plexi? hoc erat ſcientiæ. Chriſto contempto & crucifixo adhæſerunt? hoc erat ſapientiæ. Æterna bona fluxis prætulerunt? hoc erat intellectûs. Adibant vitæ periculum & declinabāt aliquãdo magni boni causâ? hoc erat conſilij. Quosvis cruciatꝰ pro Chriſto ſpontanâ generoſitate ſuſceperunt? hoc erat fortitudinis. Fidem DEo promiſsam ad exitum vſq; ſervarunt? hoc erat pietatis. Temporaneam malebant ſubire mortem, quàm DEI gratiæ jacturam pati? hoc erat timoris Domini. *Donum quippè Spiritus* (perficio meum candelabrum cùm Greg. mor. 2. c. 1.) *Vt con-*

vt contra singula quæq; tentamenta mentē erudiat, in septem virtutibus tēperat: vt contra stultitiā sapientiā, cōtra hebetudinē intellectū, cōtra præcipitationē consiliū, cōtra timorē fortitudinē, contra ignorantiā scientiā, contra duritiam pietatem, contra superbiam det timorem. O Lumē septiforme, illabere pectorib⁹ nostris, & hæc æternum inhabita!

CAPVT XI.

Cōcionator Templi Mystici.

Visnàm est Cóncionator Templi nostri ordinarius, tàm ardēs, vt nunquam frigeat; tàm seve-

rus,

rus, vt nunquã blandiatur; tàm diligẽs, vt maximos minimosq; defectus noſtros illicò nobis indicet, & arguat, & corrigendos monſtret & vitãdos intonet? Cõſcientia eſt, quæ hoc tali munere Cõcionatoris apud nos fungitur, vigil, non diſsimulãs. Neſcirem, quid Caino vultum mutaverit poſt deſpectum eius à DEO ſacrificium, ita, vt DEVS ipſe, debuerit illum interrogare: *cur concidit facies tua?* neſcirem, inquam, huius rei cauſam, nî ſapientiſsimus Ambroſius ſapienter inveſtigatam his mihi verbis aperuiſſet. *Cain triſtis fact⁹ eſt: quia in propria conſcientia intellexit, DEI ſacrificiũ ſuum*

ſuum non probatum. Non reſpexit DEUS ad munera Cain; & en ſubitò Concionator idoneus ac præſtantiſsim⁹ clamare. Quid egiſti? cur tua dona non recepta? intentione forſan pravâ obtuliſti? ideò tibi DEUM propitium non reddidiſti, ſed potiùs infenſum feciſti, quid egiſti? Huius Concionatoris vocibus Cain propè exanimat⁹ totis genis pallebat. Quid ſimile evenit Abimelecho Regi Palæſtinorum, qui cùm vidiſſet Iſaacum auctum divitijs, & opulentiâ, clarum in ſuo regno peregrinum, concitatus ab invidis ei Palæſtinis, movit illum extra

Provin-

Provinciam, iussitq; procul exesse regno suo. *Recede à nobis* (dicebat Gen. 26. 16) *quoniam nobis potentior factus es valde.* Paulò post autem, dûm consisteret Isaacus in Bersabee, nihilosecius atq; in Palæstina potens, adit illum Abimelechus cum duobus alijs amicis. Et, *fit juramentum* (ait) *inter nos, & ineamus fœdus, vt non facias nobis quidquam mali.* Quis tibi, Abimeleche, timorem incussit Isaaci potentiæ? quis persvasit cum eo reconciliato perpetuò pacisci? Fortis ille concionator Conscientia, sic enim sentiens aurei oris Præsul: *Injustè,* inquit, *Isaacum à terra sua expulerant,*

lerant, & nunc vide, quomodo impellente conſcientiâ, ſemetipſos reprehendere feſtinant, cùm nullus alius cogat, vel facta obijciat. Vix extulerat è Palæſtina pedem Iſaacus, & ſubitò ſuus domeſticus præco Abimelechū aggreſus intonat. Itanè hominē bonum ex tuo regno malè pepuliſti! itanè juſtū iniquè extra limites eieciſti! Credis hoc tibi impunè ceſſurum? Putas non eſſe illum DEI patrocinio tectū? Quin hic ipſe Abramides exceptam infamiā fortè non diſsimulabit. Novum igitur bellum temeritate tuâ tibi conflabitur. His permotus Abimelech⁹ conſcientiæ ſtimulis, acceſsit Iſaacum, deprecat⁹

 eſt, ſo-

eſt, ſolenni pacto ſibi reddidit amicum. Eiuſdem Iſaaci nepotes, apud Ioſephũ Ægypti Proregem, Fratrem ſuum, ſed ſibi non agnitum pranſuri, tàm vehementibus internis tumultib⁹ agitabantur, vt invicem pleni metu, & dubij ſecuritatis in mẽſa hoſpitali, nè dicam fraterna, diſceptarent: *Propter pecuniam, quam retulimus, introducti ſumus, vt involvat in nos calumniam.* Scilicet hoc Ioſeph manſvetiſsimus cogitabat. Sed, quod benè ãnotavit Lipoman⁹. *Tales impiorũ cõſciẽtiæ ſunt, vt etiã in proſperis expaveſcant. Malorum enim cùm ſibi conſcij ſunt, bona etiam mala ſuſpicantur, & quæ alijs ſecurita-*

curitatem facerent, & gaudium. Abieceratis olim, Iacobidæ, prandium veſtrũ, vendituri Ioſephũ Iſmaelitis! iuſtiſsimè nũc incitati ad eius convivium trepidatis, quaſi morituri. Meritò hæc patimini, quia peccaſtis in fratrem veſtrum. An non hoc vobis inculcat Orator veſter, Conſcientia? *Beatus*, qui huic Oratori attendit, ac obtemperat. Nec libris nobis opus eſſet multis, nec zeloſiſsimis prædicatoribus; modò vnius noſtræ conſcientiæ ſuſurris, & vocibus eſſemus intenti; nihil profectò mali, nihil inhoneſti, nihil impij admitteremꝰ: admiſsa verò protinùs elueremus, & cum of-

fésso Deo statim à lapsu redirem⁹ in gratiã. Audiendus hîc Bernard⁹ Med: C. 13. sic differens. *Peccata mea celare nõ possũ; quoniã quocunq; vado cõscientia mea mecum est, secum portãs, quidquid in ea posui, siuè bonũ, sivè malum. Servat vivo, restituet defuncto, depositum, quod seruandum accepit. Si malè facio, adest illa; si autem benè facere videor, & indè extollor, adest illa. Adest vivò, sequitur mortuum, Vbiq; mihi gloria est, vel confusio, inseparabilis, pro qualitate depositi. Sic, sic in domo propria, & à propria familia habeo accusatores, testes, iudices, & tortores. Accusat me conscientia, testis est memoria, ratio iudex,* volu-

voluptas carcer, timor tortor, oblectamentũ tormẽtũ. Nullus Cicero ſuum Verrẽ tàm efficaciter, quàm conſcientia accuſat, ſimulq; convincit, damnat, torquetq; ſimul ipſo facinore peccatorem. Eſt autem hic accuſator nobis adnexus, quod vel Romanus agnovit Sapiens, cùm dixit: *Nunquam fides latendi, fit etiam latentibus: quia coarguit illos conſciẽtia, & ipſos ſibi oſtendit.* Ep. 97. Obſecundemus igitur conſciẽtiæ, ſalvabimur. Null⁹ nobis proximior monitor, nullus fidelior: modò illum nè corrumpamus, accomodando nobis magiſtros prurientes aurib⁹. Leo, quod in fabulis eſt, corru-

pto ſtomacho mephytim cæpit ingentem halare. Rogavit urſum, nùm eandem ſentiret? ingenuè reſpondentem, veritatis impatiens diſcerpſit. Rogavit & lupum: *viſâ* prioris nece, rē negavit. & hic ob purum putumq; mendacium laniat⁹. Tādem vocata vulpes, vt mortē ſenſit paratam, catarro ſe laborare finxit, nec poſſe dignoſcere obtuſo olfactu halitum leonis iuratiſsimè aſſeruit. Talem nos quandoq; nobis conſcientiam conflamus ex fictione ac diſsimulatione. *Vulpina planè cōſcientia eſt* (ait Bernard⁹ med. 11) *tepida converſatio, animalis cogitatio, ficta confeſſio, brevis & rara*

com-

compunctio, obedientia sine devotione, oratio sine intentione, lectio sine ædificatione, sermo sine circũspectione. Ab huiusmodi conscientia, libera nos *Domine.* Non enim, tu secundùm hominem iudicas; sed quemadmodùm scis omnia vt agũtur, sic judicas. Planta ergo in me iudicium rectum; da rectam conscientiam, & cõscientiæ parendi promptam ac immutabilem voluntatem.

CAPVT XII.

Cantores Templi Mystici.

Ffectus, homini Musices loco sunt: siquidem, *Nõ clamor, sed amor, cantat in*

aure Dei. Affectus qui benè temperat, concordi ſymphoniâ Devm optimè laudat. En praxim aliquam huius rei identidē vſurpādam, ex ipſo Regio Pſalte deſumptam damus. Vide, quàm bellè ad vnum Devm omnes affectus, diverſis licet vijs, tonis dixiſſe debui, tendunt!

Amor: *Diligā te, Domine, fortitudo mea: Dominus firmamentū meum, & refugium meum & liberator meus.* Pſal. 17.

Dolor: *Tibi ſoli peccavi, & malum corā te feci; vt iuſtificeris in ſermonibus tuis, & vincas, cùm iudicaris.* Pſal: 50.

Gau-

Gaudiū.	*Lætabimur in ſalutari tuo, & in nomine* DEI *noſtri magnificabimur.* Pſal. 19.
Mæror.	*Anima mea turbata eſt valde; ſed tu, Domine, vſquèquò. Convertere: Domine, & eripe animã meã: ſalvum me fac propter miſericordiam tuã.* Pſal. 6.
Spes.	*In te, Domine, ſperavi, non confundar in æternum; in iuſtitia tua libera me. Inclina ad me aurem tuam, accelera, vt eruas me.* Pſal. 30.
Timor.	*Cõfige timore tuo carnes meas: à iudicijs enim tuis timui.* Pſal. 118.

De-

Deſiderium

Domine, ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus. Pſal. 37

Reſignatio.

Notam fac mihi viam in qua ambulem; quia ad te levavi animam meam. Eripe me *de inimicis meis, Domine, ad te confugi; doce me facere voluntatē tuam, quia* Devs *meus es tu. Spiritus tuus bonus, deducet me in viam rectam: propter nomen tuū, Domine, vivificabis me in æquitate tua* Pſal. 142.

Gratitudo.

Benedicam Dominū in omni tempore, ſemper

lau

laus eius in ore meo. Psal: 33.

Huc spectant Suspiria.

Afflicti. *Tribulationes cordis mei multiplicatæ sunt, de necessitatib⁹ meis erue me.* Psal. 24.

Pœnitentis. *Dixi, cōfitebor adversum me injustitiā meam Domino; & tu remisisti impietatem peccati mei.* Psal. 31.

Tētati. Devs, *in adjutorium meum intende: Domine, ad adiuvandum me festina.* Psal. 69.

Infamati. *Confundantur, & deficiant, detrahentes animæ me-*

mæ meæ: operiātur cōfusione, & pudore, qui quærunt mala mihi. Psal. 70.

Circū-venti. *Dominus illuminatio mea, & salus mea: quem timebo? Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo?* Psal. 26.

Offu-scati. *Illumina oculos meos, nè vnquā obdormiam in morte, nè quando dicat inimicus meus prævalui, adversus eum.* Psal 12.

Plura istiusmodi hauriri possūt, tùm ex Psalmis Davidicis, tùm ex varijs variorum Divorum, ejaculatorijs. Quin immò necessitas DEVSq; nos talia docet.

cet. Quapropter anima pia invigilet modò, nè à se per aliquam gravem culpam Numen optimũ expellat, & de similib⁹ nè sit nimiũ solicit a Regẽ sequũtur ubiq; Musici sui. Quodsi aliquid tribuendum est veterib⁹ bonæ tamẽ Philosophiæ magistris, monitaq; eorum non penitùs aspernanda; licebit mihi cum Tullio profari. *Concentu virtutum nihil est svavius.* Placet concentus hic summopere summo DEO, qui nos vult esse, ut est ipse, perfectos. O DEVS!

Viam iustificationum tuarum,
instrue nos, & exercebimur
in mirabilibus tuis!

CA-

CAPVT. XIII.

Ministri Templi Mystici.

QVinq; sensus nostri, ministri, Templi mystici, nõ immeritò dici queant. Verùm duob⁹, Auditu, Visuq;, alteri reservatis allegoriæ, hîc tres tantùmmodò statuim⁹. Tactum, Gustũ, Odoratum. Ac *Tactus* inprimis, ritè si munere suo fungatur, plurimùm facit ad decus firmitatemq; nostri Tẽpli: cùm laborib⁹ honestis provident manus corpori necessaria, nutriendo quoq; illud, sublevando, tuendo; animo quoq; prosunt, per exercitia, laudabilesq; & pias occupationes, vel

cùm

cùm libros probatos volvimus, vel cùm ſcribimus utilia, atq; ſalutaria, vel cùm diſtribuimus eleëmoſynas, vel cùm proximo ſervimus ex charitate. Quidquid enim manus operantur, hoc ſub tactu comprehendim⁹, Abeſſe tamen volumus ab eo, quod corpus, vel animum coinquinarè poteſt; vt rectè cum regio Pſalte quilibet noſtrum canendo gloriari queat: *Lavabo inter innocentes manus: & circumdabo altare tuũ, Domine.* Cùm enim manus, non dico ab innocuo ſangvine, (quod inter Chriſtianos audiri nolim, non modò patrari) ſed à quovis opere non bono abſtinent; cordis munditiem,

tiem, quod eſt altare Tẽpli myſtici, cõſeruãt, immò ſic propugnant, vt defẽſores mænia. His nãq; corpꝰ affligitur, nè, iuxtà monitũ Pauli, *militet contra animam*: his formatur ſignum Crucis, quod fugat cogitationes nõ ſanctas, dæmoniq; aditum pènitus ad nos præcludit. Vtiliſſimus igitur, & perneceſſarius Templo myſtico, Tactus miniſter eſt, modò caveat à non tãgendis. Guſtus in ore ſedet: proindè quidquid ore agitur, poſſumus illi tribuere. Sanctiſsimum hunc miniſtrum dixeris, ſi laus illi Dei ſolius ſola ſapit. Huc aſpirabat David canendo: *Repleatur os meum laude, vt cã-*

tem

tem gloriam tuam, totâ die magnitudinem tuam. At cibum quoq; superfluè conditum; non modò superfluum, potumq; delicatũ non modò nimium, si fugeris, optimè gustus rationi serviet. Non urgeo, ut Cereri duræ asperæq; consvescas, aut eam cineribus, (quod tamen aliqui Divorum fecêre sanctissimè) conspergas, nè sapiat; nec volo, vt mel tuũ sit felli mixtũ, pect⁹, ĩqã non careat amaritudine, nisi te DEVS ad hoc stimulet, ac juvet: sed illud audacter præcipio; donis istis nè delecteris, quin potiùs illũ benedicas & ães, qui tibi dat escã potúque in tẽpore opportuno, nõ ut vivẽdo edas, sed

ut edẽdo vivas;nõ vt fruaris, ſed utaris, Dei donis, memor tamen abſtinentiæ, jejuniorũq́;Chriſti, memor fellis & aceti, quod eius Majeſtati, dùm ſitiret in cruce tui cauſa, propinatum eſt. Neq́; verò ſolus id age, verùm alijs etiam ſubtrahe, cùm potes, occaſionem guſtu peccandi. Malè fungitur hic ſervus officio ſuo, vbi eſtur, bibiturq́; continuò: vbi potatur, helluatur, diù noctuq́;. Olfactus poſtremò videri poſſet quibuſdam Templo noſtro miniſter minimè neceſſarius;niſi munus eius proprium ſcirem' eſſe, arcendi vanos odores. Hac tempeſtate dubito hunc miniſtrum præ foribus Templi noſtri

loco ſuo excubare ; quin malè ſtertentem puto. Sic enim odoribus dediti ſumus, ut etiam veſtimenta illis inficiamus, non modò ſtrophiola, manicaſq; tota. Eheu ! qui ſumus nos, qui nihil ad nares niſi odoriferum, ſubmittimus? Excitate, oro vos, Chriſtiani, Olfactum turpiter ſepultum, excitate; vanam ut fragrantiam arceat à Templo Dei: niſi velitis eò prolabi, aut detrudi, ubi tetra, æternaq; mephytis eſt; ubi non unus Cincinnatus cum ſuo pulvere Cyprio malè olens eiulat: Ah! pereant cyrrhi, pereant, mea probra capilli,
Fæmineâ compſi quos ego ſæpè manu!

Incumbite in hoc sanctũ studiũ plenis viribus, vt hi tres ministri animi corporisq; vestri, Tactus, gustus, olfactus, vos efficiãt tales, de quibus illud sancti Regis benè intelligi diciq; posit. *Nares habent, et non odorabunt, manus habent & non palpabunt; non clamabunt in guture suo.*

CAPVT XIV.

Portæ Templi mystici.

Væ sunt? Oculi. Ah! quàm negligenter custodiuntur! quoties ad hos excubitores cum pio vate exclamãdum?

O oculi! ô scopuli titulo meliore vocandi?

Heu

Heu! quibus allisæ tot periêre rates!

Cur ita? Nàm, ut Præceptor noster IESVS apud Matthæum 5. 28. differit: *Omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mæchatus est eam in corde suo.* Congruit hoc cum illo sapientis proverbio 23. 33. *Oculi tui videbunt extraneas, cor tuum loquetur perversa.* Quidquid enim in oculis, idem in corde statim hæret. Vnde Iob pepigisse legitur fædus cum suis oculis, ut nè cogitaret de Virgine: qui non tale pangunt, cogitant. Mater humani generis, nisi vidisset pomũ aspectu delectabile, non amisisset justitiam originalem. Ocu-

lorum negligens custodia justissimo licet Davidi duo monstra intra sacrarium mentis peperit adulterium ac homicidium. Visa Betsabee, occisus Vrias, ut illa possideretur, debuit alter perire Alipi⁹ planè religiosissim⁹ D. Augustini sodalis diù luxit, à se Romana theatra fuisse conspecta. Princeps Apostolici Senatûs nō dubitavit pecora appellare, homines, *oculos habentes plenos adulterij, & incessabilis delicti.* 2. Petr. 2. 14. Verè namq; ibi continuò peccatur, ubi hæ portæ Templi mystici continuò sunt apertæ, ac patulæ ubiq; cuiq;. Non uni Christiano fugatus è corde DEVS dicere potest: *oculi*

tui

tui avolare me fecerunt. Quāprimùm quidpiam turpis ac mali per oculos in animum advolat; ſubitò indé pulchritudo Bonitaſq; ſũma avolat. Et non clauſas haſcè portas tenebis, qui vis, vt DEVS tecum habiter, tuq; cum DEO? Manſit utiq; cum verecundiſsimo juvene B. Aloyzio Gonzaga, qui Imperatricem, quam tres annos quotidiè adibat, nunquam aſpexit. Manſit cum nuper in album Divorum relato Sancto Petro de Alcantara, Recollectorum Patre; qui annos quadraginta nec virum, nec fæminam, intuitus eſt. Nimirùm, qui non ignorant, quod *per oculos mors intrat*

in ani-

in animam, mille seras ijs appendunt. Tu, certe invigila, nè de Templo tuo lamentetur aliquis Isaias: *Omnes portæ eius destructæ.*

CAPVT XV.

Fenestræ Templi mystici.

SVnt aures. quamobrē! nā ceu per portas omnia, per fenestras clamor solus intrat forinsecùs; ita per aures verba, non corpora. Tametsi cum verbis res ipsa insinuet se svaviter, & phantasiam primum, cætera deniq; facillimè occupet, ipsumq; altare fœdet. Gloriatus fuit Ierosolymorum Sanctissimus Rex, templi sui hasce fenestras fuisse perfe-

ctissimas

ctissimas, cùm caneret, Ps. 39.7. *Sacrificium & oblationem noluisti, aures autem perfecisti mihi.* Perfectæ nempè sunt aures, quæ solis pijs ac salutaribus, honestis ac proficuis sermonibus patent: vanis, curiosis, infamatorijs, lasciuis; parùm religiosis, non dico blasphemis obserantur. Magna in illo Templo mundities, per cuius fenestras nè muscæ quidem, non modò volucres aliquæ, possunt intrare. Talem animi cordisq; puritatem habiturus es, si clausis auribus viuas. Esto niuibus cādidior, crystallo purior, denigrabere facilè facili ad omnia auditu. *Corrūpunt bonos mores*, iam olim sanctè dictum

ctum, *colloquia prava.* Quot homines, & casti, & sancti, & non heretici essent; si, quales harpyæ animo se illorum per aures ingerunt adverterent, easq; aut fugarent, aut fugerent. Hoc providebat Apostolus, cùm scribens carissimo suo Timotheo 2.4.3. de remissis Christianis ita vaticinaretur: *Erit tempus cùm sanam doctrinam non sustinebunt; sed ad sua desideria coacervabunt, sibi Magistros prurientes auribus: & à veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur.* In fastis veterum Patrum traditur; Sanctum quēdam senecionem de verbis divinis inter suos sermonem instituisse

tuiſſe. At illi dormiturire. Vbi verò lepidam narrationem orſus eſt, expergefacti ſubitò arrectas aures præbuêre dicenti. Nos miſeros, cùm faſtidio nobis pia colloquia ſunt, immò conciones ipſæ: ſapiunt verò curioſa, fabuloſa, injurioſa, damnoſa. Licet non ignoremus, prædeſtinationis eſſe ad cæleſtem gloriam certiſsimum ſignum, avidam & diligentem auditionem cum impletione verbi DEI *Beati*, (dixit ipſe Chriſtus) *qui audiunt verbum* DEI *& cuſtodiunt illud.* Quapropter, nè hac beatitudine privemur, non Thimotheo ſolùm, ſed cuivis fideli Paulus ſuggerit; *Bonus eris mi-*

niſter

nister Christi IESV, *enutritus verbis fidei, & bonæ doctrinæ: ineptas autem, & aniles fabulas devita.* 1. Tim. 4. 7. Ego verò adijcio: etiam confabulationes nobis vitandas esse, præsertim in Domo DEI, ac maximè tempore prædicationis. Addo insuper: nè quæstionibus quidem ac disceptationibus aures offerendas, quæ non afferunt cum vtilitate Sanctimoniam. Multò magis vitandos esse sermones, ac lectiones etiam, quibus non modò utilitas inest nulla, sed pernicies inest maxima. *Si quis aliter docet* (non vereor cum Doctore gentium pronuntiare) *superbus est, nihil sciens, sed langvens circa quæ-*

stiones

ſtiones & pugnas verborum: ex quibus oriuntur invidiæ, contentiones, blaſphemiæ, ſuſpiciones malæ, conflictationes hominum mẽte corruptorum, & qui veritate privati ſunt. 1.Tim. 6.4. Tandem de ſenſibus vniverſis ad evitandam ſenſualitatem, in qua non reperitur DEVS, hoc mihi liceat ex diviniſsimo Patre Auguſtino apponere. Sol. c. 31. *Ego erravi ſicut ovis quæ perierat,* (loquitur is, qui aliquando fragilis erat) *quærens te exterius* (DEVM ſcilicet) *qui es interius. Et multùm laboravi, quærens te extra mè. & tu habitas in mè, ſi tamen ego deſiderem te. Circuivi vicos & plateas civitatis huius mundi, quærens te,*

& non

& non inveni: quia malè quærebam foris, quod erat intùs. Misi nuntios meos, omnes sensus exteriores, ut quærerem te, & non inveni; quia malè quærebam. Itaq; per mortem sensuum potiùs discamus quærere DEVM, inveniemus. Moriuntur illi, cùm sapienter reguntur; cùm subtrahuntur illis talia, quibus ipsa bruta alliciuntur. Animali îgitur homine mortuo, surget spiritualis, qui reperto in se possessoq; DEO svaviter cum Paulo ingeminabit: *Vivo ego, iam non ego, vivit verò in me Christus.*

CAPVT XVI.

Munditics Templi mystici.

Abetur maxima, si hoc saltem

ſaltem ſemel quotidiè everratur. David hîc imitandus, qui de ſe Pſ. 76. 7. *Scopebam*, inquit, *ſpiritum meum.* Præſtat hoc examen conſcientiæ: quod quantò frequentiùs ac diligentiùs vſurpatur, tantò mundiorem in homine Dei habitationem reddit. Et ſanè deploranda eſt non paucorum incuria, & error graviſsimus: qui cubicula, veſtes, patinas, non poſſunt ferre niſi nitidiſsima, conſcientiæ verò immunditiem non deteſtantur: qui corpus lavant, ungunt, modis omnibus expoliunt; animi nitorem negligunt. O Chriſtiane! tu quotidie faciem abluis, quotidiè purgas indumenta, quotidiè

diè domum everris; curid quotidiè non facis cum Templo Dei, quod es tu? Animadverte igitur in diei totius cogitationes; expende, quæ locutus es, multò diligentiùs, quæ egiſti? Omiſiſtine bonum aliquod, aut admiſiſti malum? quin ipſam intentionem factorum tuorum diſcute, & hoc inſuper attende: an non potuerit bonum aliquod fieri meliùs? Methodum huius exercitij ſanctiſsimi, everrendæ ſaltem quovis veſpere Myſticæ Domûs DEI, hoc vulgari carmine habes expreſſam.

Solve DEO grates, pete lumen, diſcute mentem,
Delicti veniam poſce, ac propone, ſatisfac.

Pri-

Primum, facere poſsis hoc modo. *Sanctiſsima & glorioſiſsima Trinitas vnus* DEVS, *infinities millies adoro te, & gratias ago debitas tuæ Majeſtati pro omnibus & ſingulis beneficiis, favoribus, gratijs, in me, & vniverſum genus humanum ab exordio mundi, ad hoc uſq; tempus, & maximè hoc die collatis. Gratias tibi ago, Domine Deus meus; quia me creaſti, redemiſti, vocaſti ad religionem Catholicã, direxiſti, illuminaſti, excitaſti, erexiſti, cõſervaſti, nutriviſti, protexiſti, toleraſti &c.* (adde particulares favores præſertim præſentis diei) *Benedictus ergo ſis in donis tuis, & Sanctus in omnibus operibus tuis, qui vivis & regnas in ſæcula ſæculorum.*

Secundum. *Illumina, Domine, oculos mentis meæ; vt agnoscã bona tua, & mala mea: pro illis te benedicam, hæc defleam, & emendẽ cum gratia tua pro gloria tua, Amen.*

Tertium. Quid cogitasti, dixisti, fecisti, tibi commemora; ut advertere queas: nùm quidpiam in cogitationibus, dictis, factisq; tuis peccati aut imperfectionis non sit admissum, contra legem Divinam, naturæ, vel humanam; ut & dolorem justũ de eo concipias, & confesſioni subijciendum adnotes. Hoc inculcat D. Leo Ser. 3. quadr. *Scrutetur unusquisq; conscientiam suam, seq; ante se statuat proprij censurâ*

censurâ iudicij. Nec aliud Augustinus in l. 50. homil. 1. præcipiens: *Ascendat*, inquit, *homo adversum se tribunal mentis suæ: & constituto in corde judicio adsit accusatrix cogitatio, testis conscientia, carnifex timor, & sanguis animæ confitentis per lachrymas profluat.*

Quartum hinc dependet. Invento aliquo in conscientia defectu, vel excessu, aut pluribus, hunc de jis tàm in specie, si graves fuerint, quàm in genere contritionis actum formabis. *Doleo Domine DEVS meus, summum & infinitum bonum, ex puro amore tui, quod te aliquando, præsertim hodie his peccatis* (siste illa

in tribunali mentis tuæ) *offenderim: & ita dolere de omnibus, & singulis totius vitæ meæ delictis vellem, imò de peccatis omnium hominum sicut deberem quàm perfectissimè. Detestor illa super omnia mala. Ignosce mihi, & nobis omnib⁹, propter merita Domini nostri IESV Christi, Virginis Beatissimæ, & omnium Electorum tuorũ Amen.*

Quintum. *o DEVS! o bonitas! o Amor mi! amo te super omnia, & amari desidero ab omnibus, ut debet & potest majestas tua amari. Vtinam te queam amare, sicut tu Te ipsum amas, sicut te amat tua sacratissima humanitas, Virgo beatissima, & omnes electi. o DEVS*

ex amore

ex amore tui propono firmiter, me velle cõfeſsione ſacramẽtali quantotiús pro gloria tua delicta mea expiare omnia, & ſingula, & per gratiam tuam emendare, pro jisq; ſatisfacere.

Sextum. Tandem aliquam tibi mortificationem aſsigna tàm in gratiarum actionem pro beneficijs, quàm in ſatisfactionem pro culpis. Aut certè ſubitò orationem aliquam inſtitue, vel elèémoſynam ſtatue quamprimùm elargiri, vel jejunare; prout exigit qualitas aut magnitudo delicti, & Divinus ſpiritus intùs docet. Sic enim emundabis Templum DEI, ſic in eius gratia, & amore, & perfectione proficies.

Non contemnendum est, quod huc apprimè farit Annæi monitum. *Quantum potes*, ait ille, *te ipsum coargue. Inquire in te: accusatoris primum partibus fungere, deinde judicis, novissimè deprecatoris, aliquando te offende.* Quodsi forté Philosopho monentiogganis, quid suadeat sãctissimus doctor expende. *Integritatis tuæ curiosus*(ait D. Bern. m. c. 5.) *explorator vitam tuam in quotidiana discussione examina. Attende diligenter, quantùm proficias, vel quantum deficias? qualis sis in moribus, & qualis in affectibus? quám similis sis Deo, vel quàm dissimilis? quàm propè, vel quàm longè, non locorum interval-*

lis,

lis, ſed morum affectibus? Redde ergo te tibi; etſi non ſemper, vel ſæpë, ſaltem interdúm. Rege tuos affectus, dirige actus, corrige greſſus. In te nihil remaneat indiſciplinatum. Ponè omnes tranſgreſſiones tuas ante oculos tuos. Statue te, antè te, tanquam antè alium, & ſic temetipſum plange. Plora iniquitates, & peccata, quibus DEVM offendiſti. Indica ei miſerias tuas, oſtende illi malitiam adverſariorum tuorum: cumq́ coram eo lachrymis te maceraveris, precor te, ut ſis memor mei. Hactenus Bernardus: Cuius, tu, monito melior,

Quotidie mentem purges examine ſtricto;
Sic erit Æternùm manſio grata Deo.

CAPVT XVII.

Tectum Templi mystici.

Ex tectis Templa noscuntur; sic Christianus ex operibus Iustitiæ, sinè quibus, nihil aliud est, nisi nomen inane. Severè de talibus ab Apostolo pronuntiatum: quod *Confitentur se noße DEVM, factis autem negant.* 1. Tit. 16. Zelosus hîc Augustinus tr. 10. in Ioan. *Quomodò,* inquit, *Christianus dicetur ille, in quo actus Christiani non apparent?* Quapropter, ut hanc à nobis infamiam Domin⁹ noster averteret, seriò nos ad benè agendum præcepto sub hac paræmia Luc. 12. obligavit. *Sint*

lumbi

lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris. Lumbos enim præcingimus (ut optimè cælestis Præceptoris explicat mentem Gregorius) *cúm carnis luxuriam, per continentiam coarctamus. Sed quia minùs est mala non agere, protinùs additur: & lucernæ ardentes in manibus vestris. Lucernas quippé ardentes in manibus tenemus, cùm per bona opera proximis nostris lucis exempla mõstramus. De quibus profectò operibus Dominus dicit. Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem Vestrũ, qui in cælis est.* Obvia hæc Romani Præsulis interpretatio, sed ad rem nulla accomoda.

modatior. Huc etiam collima-
vit Ioannes Evangeliſta, cùm
ſcriberet 1. c. 17. *Si dixerimus,*
quoniam ſocietatem habemus cum
eo (æternam lucem DEVM intel-
ligi) *& in tenebris ambulamus;*
mentimur, & veritatem non faci-
mus. Si autem in luce ambulamus,
ſicut & ipſe eſt in luce; ſocietatem
habemus ad invicem, & ſanguis IE-
SV *Chriſti Filij eius emundat nos ab*
omni peccato. Tenebræ, deno-
tant peccata; lux opera ſancta.
Vtrumq; complexus Paulus con-
verſus Epheſijs ſcribens. *Eratis*
aliquando tenebræ, nunc autem lux
in Domino. Tunc profectò veri
Chriſtiani noſcimur, cùm non
in tenebris, ſed in luce cerni-
mur

mur esse Christi vestigia sequendo, iuxtà eius testimonium: *Qui sequitur me, non ambulat in tenebris.* Vndè memoratus divini Evangelij Præco ac scriptor Ioannes ep. 1. c. 2. 6. iterùm nobis dicta repetens: *Qui dicit se* (ait) *in ipso*, nempè in Christo, *manere; debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. Omnis enim* (idē c. 33.) *qui in eo manet, non peccat; & omnis, qui peccat, non vidit eum, nec cognovit eum. Nam qui facit peccatum ex diabolo est; quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc manifesti sunt filij DEI, & filij diaboli.* In quo? in peccatis hi, illi in operibus justitiæ. Qui ergo benè agit, cognoscitur esse Templum

plum Dei; qui malè, diaboli sacellum est. Dicis, aut saltem opinaris, te Spiritum Sanctum habere? tectum mihi indicat, quis intùs hospes habitat. Avarus es? Pluti delubrum es: superbus? Iunonis: luxuriosus? Veneris: iracundus? Furiarum infernalium: gulosus? Bacchi: invidus? Cerberi: somnolentus? Noctis. *Ex fructibus eorum cognoscetis eos*; hoc dixit Veritas de falsis prosphetis, fictis Christianis. Quocircà fidem nostrā probemus operibus fidei, vt & simus, & agnoscamur ex his tectis, esse Templa *Dei* vivi.

CAPVT

CAPVT XVIII.

Campana Templi mystici.

QVid aliud est, nisi Fama? Hanc exprimere volens politicus (Saavedra in symb.) pingebat campanam cum lemmate: *Ex pulsu noscitur.* Pulsus indicat, nùm integra, nùm sit cāpana rupta? Quamvis autem rariùs famæ sonus attendendus, qui iuxtà hominum affectus crescit, aut decrescit; nec illicò quispiam nequam habendus *arbitrio popularis auræ*: tamen unicuiq; servo, & sequaci IESV Christi enitendum, ut nomē bonum, quantum valeat, procuret apud omnes. Hoc svadet scribens Romanis

manis Apostolus : *ut provideamus bona non solùm coram DEo, sed etiam coram omnibus hominibus* c. 12. 17. Hoc & Philipensibus ingerens: *Quæcunque*, ait, *sunt vera, quæcunque pudica, quæcunque justa, quæcunque Sancta, quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ : si qua virtus, si qua laus disciplinæ : hæc cogitate.* Volebat illud Vas electionis, omnes nos esse vasa gloriæ tàm apud DEVM, quàm apud homines : volebat, ut omnes bonus odor Christi simus, non degeneres à Vite palmites, non discrepantia Capiti membra : volebat deniq;, ut ubiq; vita celebres, moribusq; sancti habeamur; neq; ullus inter non reperia-

periatur, cuius fama non ſiniſtrè mala ſpargatur. Huc præterea facit illud vulgare quidem, ſed non reſpuendum: *Omnia ſi perdas, famã ſervare memento.* Quod tamen ita non eſt concipiendũ: ut, licet fœdè ſæpeq́; delinquamus, iactemus nihilominùs, eſſe nos Apoſtolis Sanctimoniâ proximos: ſed potiùs rerum noſtrarum, vitæq́; iacturam pati nos convenit, quàm ut mali nominis exempla poſteris relinquamus. Nec mihi placere illud poteſt: *Si non caſté, cautè*: placet magis: *Et caſté & cautè.* Sapientis effatum, quis non approbet? *Melius eſt* (ait ille prov. 22.) *nomen bonum, quàm divitiæ multæ.*

Super

Super argentum & aurum, gratia bona. Melius est nomen bonum(idē Eccl. 7.) *quàm unguenta pretiosa.* Quapropter, Christiane, eodem monitore, *curam habe de bono nomine: hoc enim magis permanebit tibi, quàm mille thesauri pretiosi & magni.* Sed vereor, nè hîc in errorem labaris; nè putes, nomen bonum, quod bellis injustis præsertim, quod ingenti profusione sangvinis, quod opib⁹ per fas nefasq; congestis, quod honoribus arte non bonâ quæsitis, quod invasione regnorum, quod ereptione ditionum, quod sæculari prudentiâ, quod vanâ tumidaq; scientiâ, quod oppresione debilium, quod infamiâ alienâ, quod

quod ruinâ proximorum, quod astu, dolo, fictâ probitatis imagine, sinè verò virtútis splendore, paratur. Illud nomen bonum est, quod vita bona, virtus, synceritas, pietas non fucata, constans *Divinæ* gloriæ zelus, humanarum rerum verus contēptus, æternorum cura, amor Dei, dilectio proximi, mores Divinis conformati perfectionibus, idē in adversis ac prosperis animus, & illa maximè maxima virtutū omniū capita, Fides, Spes, Charitas, producunt, nutriunt, conservant. Hic famæ talis partus emorietur nunquam; verè gratus & mundo, & cælo. Hunc tibi, si quis conspurcare volue-

rit, aut extinguere, calamo sivè linguâ; audacter in illum poteris immò debebis assurgere. Ad hoc magnus Basilius ep. 65. probè concitans: *Ad calumnias,* inquit, *tacendum non est; non ut contradicendo ulciscamur, sed nè mendacio inoffensum progressum permittamus, aut eos, qui seducti sunt, damno inhærere patiamur.* Non tamen svadeo, ut levem infamiam gravi persequaris vindictâ. immò, quùm te nequeunt mordere latrantes canes, vilipendas. Solenne est multorum vitium, denigrare famam alienã, cùm nullam ipsi habent: quæ noctua lucem amat, aut laudat? Sed neq; pauci sunt, qui per ali-
orum

orum ignominiam volunt evadere gloriosi. Hinc & Christus ipse summa perfectio, à linguis petulantibus & mordacibus non penitùs liber fuit, vt rectè in persona eius loquitur Imitator l. 3. c. 18. *Multas querimonias de me frequenter audivi: confusionem & opprobria benignè sustinui: pro beneficijs ingratitudinem recepi, pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones.* Quid, quod plerumq; pluribus odiosi fiunt, qui vni DEO cupiunt esse amabiles? Quare Doctor mundi Paulus optimè profatus: *Si adhuc hominibus placerem, Christi* (inquit Gal. 1.) *servus non essem.* Et, tu, *cùm rectè vivas, nè cures verba*

malorum. Quanquam ſapidior hæc offa eſt Catonianâ, quam Pauli ſuaviſsimè conditam exẽplo mihi quiſpiam porrexit. (l.3. c.36. de Imit: Chri.) *Multi multa loquuntur, & ideò parva fides eſt adhibenda. Sed & omnibus ſatis eſſe non eſt poßibile. Etſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere, & omnibus omnia factus eſt: tamẽ etiam pro minimo duxit, quòd ab humano die iudicatus fuit. Egit ſatis pro aliorum ædificatione, & ſalute, quantùm in ſe erat, & poterat: ſed nè ab alijs aliquando iudicaretur, vel non deſpiceretur, cohibere non potuit. Ideò totum* DEO *commiſit, qui totum noverat: & patientiâ, ac humilitate contra ora*

loquen-

loquentium iniqua, aut etiam vana, ac mendosa cogitantium, atque pro libitu suo quæque iactantium, se defendit. Respondit tamen interdum, nè infirmis ex taciturnitate suâ generaret scandalum. Quis tu, Christiane, *ut timeas à mortali homine? quid prodest aliquis in te verbis aut iniurijs? sibi potiùs nocet, quàm tibi: nec poterit judicium* Dei *effugere, quicunque est ille.* Proindè *iacta cor tuum in Domino, & humanum nè metuas judiciu.* Non est vitium cãpanæ, si malè pulsetur, cùm bona sit. Postremò, optima comparandæ, atq; conservandæ famæ ratio est; detrahere nemini, detrahentibus aures non præbere, in laudandis

alijs non esse parcum. Cæsari statuas Pompejanas restituenti dictum est ab aliquo; eum suas locasse: ita non invidens alienæ gloriæ suam propagat. Quidam Divorum gesta virtutesq; celebrando accenduntur ad paria, fiuntq; Divi. Magnum quoq; nomen habent, qui magna potiùs faciunt & parvis, quàm & magnis parva. Hoc modo campanam Templi Dei clarè sonoram reddes.

CAPUT XIX.

Dedicatio Templi mystici.

QVemadmodùm materialium, ita mystici Templi duplex esse potest, Dedicatio.

Prima

Prima illa, quam Spiritus Sanctus ministerio Sacerdotis in nobis peregit, cùm per salutare Baptismi Sacramentum, sibi nos consecravit. De qua disertissimus atq; pientissimus Pontifex Leo sermonem instituens hunc in modum cuilibet nostrũ colloquitur: *Per baptismatis Sacramentum, Spiritûs Sancti factus es Templum. Noli tantum habitatorem pravis de te actibus effugare, & diaboli te iterum subijcere servituti: quia pretium tuum sanguis est Christi, qui in veritate te iudicabit, qui misericorditer te redemit.* Altera est, quâ illius primæ Consecrationis annuam memoriã facientes Deo pro sanctificatione

noſtra gratias debitas perſolvimus, & lætiſsima encænia in Spiritu gratitudinis, ac fervoris DEO ſerviendi renovatione celebramus. Ah! quinàm ſunt, quibus hæc ſanctiſsima, & verè Christiano cuiq; propria, conſvetudo ineſt, diem illum, quo mundo cæloq; ſimul nati ſunt, piè recolendi? Vt nimirùm animum pænitentiâ expient, Sacram Synaxim adeant, & quibus valent modis, ac induſtriâ, DEO ſe gratiſsimos regenerationis ſacræ exhibeant. Fateor, me inter plurimas hiſtorias, etiam eorum, qui piorum virorum geſta conſcripſêre, unicum tantum, idq; recens exemplum, huius Dedicatio-

cationis Templi myſtici annuatim abundè reperiſſe in vita Venerabilis & eximij DEI ſervi, P. Gaſparis Druzbicki, Poloni, è Societate IESV Presbyteri, nuper in lucem per celebrem Theologum eiuſdem Societatis, Admodum Reuerendum Patrem Danielem Pawłowſki, emiſſa: quod exoſculatus propono hîc practicè uſurpatum; & ſvadeo, ſalubriter Chriſtiano cuivis uſurpandum.

MODVS

Diem natalem ſeu myſticam Templi myſtici dedicationem, celebrandi, à V. DEI ſervo P. Gaſpare Druzbicio è Soc: IESV pientiſsimè uſurpatus.

Atus sum, Domine, in hunc mundum; & natus quidem cæcus, pauper, nudus, peccator. Adspexit lucem filius tenebrarum, diaboli mancipium, iræ DEI *materia. O mi vnitrine* DEVS, *omne bonum meum! cur, antequàm efficerer filius tuus per gratiam adoptionis, antequàm adirem hereditatem meritorum Christi, antequàm implantarer viti veræ, palmes inutilis; cur inquam, non extinctus sum tunc casu aliquo? sed frustũ istud massæ meæ invenit gratiam coram te, ut me vivere sineres, & Angelo tuo custodiẽdum committeres. Delatus deindè sum providente* Te, *ad Baptismi fontem, & ex eo in filium gratiæ regeneratus, membrum Chri-*

sti

sti factus, heres gloriæ constitutus. O quàm pauper adveneram! o quàm dives reportatus sum tunc, maternisq; redditus manibus, pretiosis Filij tui meritis, tanquam monilibus ornatus? Et fuitnè aliquis tunc, sivè Parentum, sivè Adsistentium, sive ipse Sacerdos; qui hoc tuum, mi DEVS, beneficium in me recognoscēs, fideles tibi pro me gratias ageret? factū hoc tunc pro me an sit, nescio. Si factum, gratias ago providentiæ Tuæ, & nunc id totum pro me ratum habeo: si non factum; nè illud beneficium ex mea parte careat aliquo gratitudinis debitæ signo: ecce nunc, mi Trinitas DEVS, ex toto corde, & ex tota animæ corporisq; mei virtute, ac intensione, Tibi Deo

bi DEO meo, per IESVM Christum, perq́ Matrem eius, & ex tunc meam pretiosissimam, ago immensas gratias. Educationis meæ cui acceptum feram, mi DEVS Trinitas? Tu nosti, quibus periculis obnoxia, & subiecta fuerit ætatula mea illa rudis, fragilis, & nihil præter bestialem sensum sentiens. Tu membra fovebas, firmabasq́: tu vacillantes greßus ac paßus tenebas, & dirigebas: tu belluinam in me vitam decoquebas, ut ad rationalem tandem emergerem. Et quis pro me tunc, o DEVS meus: glorificavit te? Illam verò ætatem meam sequentem, in qua usus rationis mihi tandem illuxit, & deinceps luxit, quis mihi ostendit alius, ô Domine! præter te?

ter te? Et dedicavinè tibi primum usum rationis meæ? fieri id potuit, fuiſſe neſcio: Vellem feciſſe. Dignũ enim erat, ut ex tunc, te DEVM Conditoremq́ meum, totâ omnitudine eſſentiæ meæ amarem, adorarem, laudarem, ſubditum me profiterer, ac ſubiectionis tributum cum timore & amore adferrem, atq́ protestarer. Quod tunc factum non eſt, facio, Domine, in præſenti meq́ tibi nunc, pro tunc, primitialibus omnibus actibus, atq́ affectibus te dignis, Tibi à me debitis, profundo, impendo, immolo, ſacrifico, holocauſtifico, in omnimoda, in omni poſſibili puritate, intenſione, circumſtantia.

Taliter decet, vnumquemq́;

Christianum, diem sui Natalis transigere; in hac gratiarum actione, non inter pocula, ac lautos missus, encænia spiritualia peragere.

CAPVT XX.

Tutelares Templi mystici.

PRæcipui sunt, & præcipuo honore nobis colendi, Tutelares nostri. Augustissima, & supereminentissima Virgo DEI genitrix, Angelus custos, & Sanctus, cuius nomen impositū habemus. Ac Divinissimæ Parentis, quis erga nos curam satis explicet? Vellem ego, si possem. Scio tamen illam, non aliter nostri sollicitā

esse; quàm fuerit sollicita Christi Domini, sui Filij unici atq; dilectissimi, cùm nos membra ei' esse cognoscat. Capio mente ferè singula eius in nos beneficia; sed verba mihi desunt, quibus ea proponam alijs considerandа. Vndè breviter ajo: Omnia habemus per MARIAM, & in ea post DEVM vivimus, movemur, & sum' *Ipsa post* DEVM. (sentit hoc Albertus magn' in lib. Mar. 1. Gen. n. 12.) *est principium omnis gratiæ in Nobis.* Hinc devotissim' illi Bernard': *Totis, ait, medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus* MARIAM *veneremur: quia sic est voluntas eius, qui totum nos habere voluit per* MARIAM. Tutelaris

laris alter, Angelus eſt, cuius illicò traditi ſumus cuſtodiæ, poſtquam eſſe cæpimus. ô quantum ab hoc & obſequij, & ſollicitudinis accipimus! David divinâ Sapientiâ excultiſsimus ita hominem alloquitur: Pſ. 90. *Non accedet ad te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. Quoniam Angelis ſuis* DEVS *mandavit de Te; ut cuſtodiant te in omnibus vijs tuis.* Quaſi breviter dixerit: ſeptus Genij tutelaris cuſtodia, nemo timeat periculum, nemo expaveſcat malum. Agnovit, quantum homini conferat Angelicum præſidium D. Auguſtinus, ut ipſe corã DEO confitetur his verbis. *Ma-*

gna

gnâ curâ, & vigilanti ſtudio adſunt nobis omnibus horis, & locis Angeli cuſtodes, ſuccurrentes, & providentes neceſsitatibus noſtris, & ſolliciti diſcurrentes inter nos, & te, Domine; gemitus noſtros, atq; ſuſpiria referentes ad te; ut impetrēt nobis facilem tuæ benignitatis propitiationem, & referant ad nos deſideratam tuæ gratiæ benedictionē. Sol. c. 27 Quid autem illos impellit ad tantam noſtri curam? Amor noſtri. Diligunt enim nos; *diligunt* (ait idem ibid.) *nēpè concives ſuos; per quos ſuæ ruinæ ſciſſuras reſtaurari expectant.* Hinc tantâ perſeverantiâ Nobis ad hærent, ut quamvis maximum peccatorem, ad ex-

 tremum

tremum tamen halitum non negligant, aſsiduò converſioni illius invigilantes. O quanta quiſque mortaliũ facere bona queat, quanta ſibi merita comparare; quanta verò evitare mala; ſi dato ſibi à Deo, patre luminum, directori, atq; duci, genio ſancto attendat, & obſecundet? Tertius demùm tutelaris eſt, *D.* ille, cuius nomen, vel in ſacro fonte, vel in Sacra Confirmatione nobis aſſumpſimus. Ideò enim tales Divos, noſtros Patronos vocamus, quia plura nobis præſtant, quàm velint patroni temporales clientibus. Iraſcitur nobis bonus Devs? illi mulcent iratum: non concedit rogata? illi

illi deprecantur. punire vult? illi cohibent: parcit? illi gratias agunt. favent nostris bonis, favent meritis, favent beatitudini; & longè majori desiderio, quàm naufragos in portu socij, præstolantur. Igitur, quod solet Ecclesia, insinuo piè, ut horũ tutelarium nostrorum recurrẽtes festivitates, cum octava celebremus. Quâ ratione? singulis octo diebus, aliquid pij, boniq; in eorum honorem faciamus. Nunc sacrificio Missæ devotè assistendum, nunc eleèmosyna eroganda, nunc mortificatio aliqua corpori inferenda; nunc, si adsunt, injuriæ condonandæ; nunc, si desunt, virtu-

tes comparandæ; nunc aliquod opus misericordiæ exercendũ; nunc major in orationibus fervor adhibendus; nunc recollectius & sanctiùs vivendum. Deniq; quidquid acceptum DEO, quidquid ipsis honorificũ, quidquid nobis ac proximo salutare, ob eorum amorem ac reverentiam præstandum. Hac arte Tutelares nostros optimè coluerimus.

CAPVT XXI.

Restauratio Templi mystici.

LAbefactatur mysticum Templum per impia, per opera pia reparatur. Sic Assyrio Regi per elèémosynam redemptio

ptio peccatorum ſvadetur à *Da-nielè*: Sic Thobiam precationes, cum pijs largitionibus, ſepulturaq; mortuorum, Deo fecerunt amicum. Pietas enim ad omnia verſatilis, & iratum placare Numen, & faventis gratiam retinere potens. Numerantur autem Pietatis actiones, quibus effeceris omnia, apud Devm, quatuordecē. Quæ ad corpus pertinent has refert hexametron:

Viſito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo.

Quæ ad Spiritū referuntur iſto continētur:

Conſulo, do, ſolor, moneo, doceo, oro, remitto.

Viſitandi infirmos opus præclarum ab ipſo Domino Servatore noſtro collaudatum; qui apud Mat. 25. *Infirmus*, inquit, *eram, & viſita-*

stis me. Exercēt hoc illi sanè laudabiliter, qui non vacuis manibus, ægrorum pauperum lectos accedunt. Ioannes DEI sic nuncupatus, beatissimus vir, ordinem instituit; cuius est officij, & vocationis, infirmos quærere desertos à fortunis, & curare. Per omnes Europæ oras inter Orthodoxos hic Ordo pientissimus, hac propriâ sibi charitate sic inclaruit, ut vulgò *Bonos Fratres vocemus propter opus veri bonum, quo benè occupantur*. Sunt & locis in multis, ac præsertim Romæ, ægrorum ædes, quibus omnia unà cum pharmacis piorum liberalitas abundè suppeditans certam sibi ad cælos viam sternit.

ſternit. Videre eſt in illa Vrbe Summum Sacrorum Præſidem, videre purpuratum Eccleſiæ Senatum pedibus egentium infirmorumq́; ordinem, quanto eorum ſolatio! quanto ſuo bono! quantâ populi ædificatione! Quis enim non audeat, quod purpura non erubeſcit?

Cibum deindè *potumq́; miniſtrare* egentibus, magnæ Pietatis eſt. Clemens nonus vitâ ante biennium (ſcribo hæc. 1671.) functus ſanctiſsimè, frequenter more Gregorij magni inopes menſæ adhibebat. Loquuntur hanc charitatem paſsim, qui fuêre experti. Sed illuſtres quoq́; fæminæ, Eliſabethæ, Heduiges,

Cunegũdes, hac virtute claruê-re. Felices, si nunc imitatores habeant! Quodsi quempiam aut Majestas, aut negotia publica, revocant ab hoc opere, faciens per alios mercede non cariturus.

Redemptio captivorum, præsertim ab infidelibus, ô quàm gloriosa! quam meritoria! Nolanus Præsul Paulinus, postquã universa, & Ecclesiæ, & sua in hoc opus prodegit, se tandem ipsum erogavit pro filio viduæ pauperis mancipandum. Quid ad hæc, quibus in carcere gemit aurum, gementibus apud Mauros Scythasq; captivis rectissimè conducturum? Divus Pe-

tius

trus Nolaſcus, D. Raymundus etiam, condidère ſacros cætus Religioſorum, redemptioni captivorum tantâ perfectione incumbentium, ut ſeipſos pro libertate eorum, oppignorent. Doleo hos tales viros, tàm pios ac Sanctos, abeſſe à Polonia, quum Sarmatici generis integræ legiones & apud Tartaros, & apud Turcas, etiam cum periculo ſalutis æternæ detineantur, quib⁹ illi poſſent opitulari. Theodulo Sanctiſsimo Aſcetæ Cornelius minus æquatus eſt DEI calculo: qui, ut pudori neſcio cui⁹ matronæ, unà q; decoctoris eiuſdem viri à creditoribus vincti, libertati conſuleret, veſtem

& ſupellectilem vendiderat, & corrogatum indè quadringentorum aureorum aſſem alienæ miſeriæ donavit. Videte, quanti vos Devs æſtimat, qui nihili æſtimatis veſtras opes, dùm eas miſeris impenditis.

Nudos operire lex ipſa naturæ jubet. Quî enim poſſumus ferre carnem ex carne noſtra detectam? Non potuit Senenſis illa Taumaturga, quæ ſe interiori veſte ſpoliavit, ut pauperem tegeret, & ideò nunquam deinceps frigus experta dono Chriſti: Non potuit ferre Martinus catechumenus adhuc, qui dimidio chlamydis nudum hominẽ, Chriſtum dixiſſe debui, texit.

Non

Non potuit ferre Ioannes Gamratus Cracoviensis Antistes, quem cæteroquî non sanctum, currus cum vestimentis comitabantur, quæ obvijs egenis imponebat, ideòq́; meruit admoneri divinitus tempestivè de obitu suo, ut misericordiæ adijceret pænitentiam, & salvaretur. Et vos, qui cæno peccatorum estis immersi, non enatabitis per indumenta pauperum?

Peregrinos excipere hospitio res ingentis meriti. Probavit hanc virtutem suis in Apostolis Luca & Cleopha Filius Dei, á quibus coactus ad cænam, dùm panem frangit, DEVM se hominēq́ monstrat. Beata Vrbs illa, quæ

ut vetus historia divorum Patrum memorat, tàm pios cives habuit, ut advenas eriperent sibi lautè habituri. Væ vobis, qui canes fortè multos alitis, & homines mori fame patimini? qui occluditis valvas pereginis, ab ostijs vestris etiam religiosos viros arcetis; an vos à cæli janua non eiecturus est Christus? Nescitis meretricem ob susceptum benignè hospitio Iosuen & Calebum sedibus æthereis receptã esse? Hospes venit, Christus venit. qui recipit hospitem, Christum recipit: & suum receptorem vicissim Christus in æterna tabernacula non recipiat?

Sepelire mortuos gratis, ex sola cha-

la charitate, non eſt vilis pretij munus apud DEVM. Rarò id contingit in minore præſertim hominum freqventia; ſed & rari faciunt. Thobias hîc ſenior, ut iam innui, celebratiſsimus: cui Raphael Archangelus dicebat Thob. 12. *Quando orabas cum lachrymis, & ſepeliebas mortuos, & derelinquebas prandium tuum, & mortuos abſcōdebas per diē in domo tua, & nocte ſepeliebas eos; ego obtuli orationē tuam Domino.* Efficaciſsimè nimirùm orat, qui volens miſericordiam conſequi DEI, præſtat eandem homini. Quæ verò inſignior poteſt eſſe miſericordia, quàm exhibita mortuis, à quibus nihil præmij, nihil gratitudinis, nihil & laudis

ſperant

ſperant queas? Hæc qui faciunt, omninò ſibi vitam comparant immortalem. Sed iam ad alia pietatis opera, ſpiritualia ideò nuncupata, quòd animum non corpus afficiant, delabamur: & ſunt, quæ ſequuntur.

Conſilium dare indigenti, ſincerum & ſalubre, mentis optimæ eſt. Ideò ſapiẽtes DEVS creat, vt inſipientes ab illis iuventur, dirigantur. Qui facit hoc abſq; mercedis ambitione verè pius eſt. Plus enim quandoque prodeſt conſilium rectum, quàm neſcio quãta ſubſidia pecuniaria. Multi ruerent ad tartara, nî conſultores optimos nãiſc erẽtur: non pauci perirẽt, nî ↄſil io alieno Saluarẽtur. Dent

ergô

ergo periti consiliũ in foro cõsciẽtiæ, in foro fori, in curia, in castris, quod cẽsent saluberrimũ, idq́; ex charitate, suæ quoq́; saluti hac egregiâ virtute plurimùm sunt consulturi. Quanta peregit in Ecclesiia DEI una virguncula Theresia, optimis consiliarijs præter sanctum Spiritũ, usa? quot, non solùm illam D. Petrus Alcantarensis mortales promovit ad astra suis consilijs? Dona Spiritûs Sancti diffundenda sunt. Aut invidiæ est, aut malitiæ, nolle recta monstrare cupienti, velle autem pro consilio mercedem avaritiæ.

Dare veniam in nos delinquẽtibus, & in gratiam redire cum

inimicis,

inimicis, hoc non dico propriè Christianum, sed planè divinũ est. In quo enim DEI bonitatem magis exprimimus, quàm in cõdonandis offensionib9, & inimicis diligendis? DEI siquidem Bonitas in eo Nobis eluxit maxima, quòd cùm inimici eius essemus, reconciliaverit nos sibi per Filium, non solùm impertiens veniam nobis delictorum, sed ut iustitiæ satisfieret, eundẽ pro nobis volẽs immolare. Hoc inculcans Apostolus Rom. 5. 6. *Vt quid enim Christus* (ait) *cùm adhuc infirmi essemus, secundúm tempus pro impijs mortuus est? Vix enim pro justo quis moritur: nàm pro bone forsitan quis audeat mori? Com-*

ri? Commendat autem Charitatem ſuam DEVS *in nobis; quoniam cùm adhuc peccatores eßemus, ſecundùm tempus Chriſtus pro nobis mortuus eſt; cùm inimici eſsemus, reconciliati ſumus* DEO *per mortem Filij eius.* Expende ſingula, qui legis, & quantum fas homini, imitare. Quis dat debitori ſuo pecuniā, ut ipſi debitum contractum eâ perſolvat? quis, nè eius inimic⁹ moriatur, mori vult eius cauſa? Hoc fecit Nobis DEI Filius, Sator & ſotyr noſter. Et amore eius non dabimus veniam petentibus? non favebimus inimicis? Favit ille, qui ſuum ulturus contemptum, (D. Vbaldus Eugubien: Præſul erat) in ſcrobem cal-

cis ab homine abiecto abiectus, grande vulnus hosti inflixit, osculum. Ad huiusmodi pietatem nos excitans Servator noster dicebat, monebatq; Math. 5. *Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te, relinque ibi munus tuum, & vade priùs reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum.* Audite vos, qui sempiterna foventes odia, continuum coquitis in animo rancorem, vindictæ occasionē expectatis, & interea Christo Domino in Sanctissima Eucharistia cum Iuda libatis oscula. Si ita vobis debita vestra dimittentur, ut vos inimicis vestris

dimittere soletis; actum est de vestra salute, perijstis. Igitur *diligite inimicos Vestros*, quemadmodùm suadet IESVS apud Mat. 15. *ut sitis filij Patris vestri, qui in cælis est.*

Solari afflictos non verbis tantùm sed & factis, non obviæ pietatis est. Dido talem iactabat apud Virgilium Æn. 1. *Non ignarū mali miseris succurrere disco.* Exul quondam Tyro, exulem Æneam totâ Carthagine excepit humanissimè. Hoc erat afflictis (& gentilis erat) súccurrere rebus. Iobo fideles amici, Præter verba consolationis plenissima, munera adjecêre: *dederunt ei unusquisq; ovem vnam, &*

inaurem auream unam. Matrem DEI Virginem Beatiſsimam, crudeliſsima dilectiſsimi Nati morte concuſſam, erigebat Ioannes; *ex illa hora*, quâ pientiſsimum Servatorem noſtrum tumulo clauſit, *accepit eam in ſuã.* Diſcipulos ipſe cæleſtis Præceptor firmans: *non turbetur*, dicebat, *cor veſtrum neq; formidet.* Contra, Solymæ allachrymans vates: *Plorans* (canebat threu. 1.) *ploravit in nocte, & lachrymæ eius in maxillis eius. Non eſt, qui conſoletur eam ex omnibus charis eius. Omnes amici eius ſpreverunt eam, & facti ſunt ei inimici.* Quid gravius eſt, quàm in dolore condolentem non habere? quid ſcè-

leſtius,

lestius, quàm addere afflicto afflictionem? Cavete hoc, Christiani, etiam inimicum squallentem, quùm potestis, exhilarate. Victor Alexander Dario victo generosè compassus est: nobis talia non conveniunt. At flere cum flentibus iubemur ab Apostolo. Nec Christus Rex atq; Legifer noster aliud suo docuit exemplo, cùm *videns civitatem*, in qua paulò post necandus erat, brevi ruituram, *flevit super illam.* Spirituali quoq; ruinæ aliorum facilè condolet, qui se fragilem novit. Philippus Nerius ille nominatissimus Pater, quempiam gravius esse lapsum audiens, dicere solebat: *Faxit DEUS, ut e-*

go non fecerim peiora. Certè si calamitas aliqua proximi nobis elicit quandoq; lachrymas, ruina spiritualis potiùs elicere debet. Quid enim homine Dei per peccatum inimico, infelicius ? Tales modis omnibus erigendi, juvandi. Hinc dependet opus aliud.

Corrigendi peccantem. Plurimi vitia corrigerent, si prudentes haberent correctores. Prudentes dixi. Nàm raró correctio, cum ardenti zelo adhibita, proficua; minimè verò, cum furore. Sicut paulatim homines vitijs assuescunt, pariter ab ijsdem retrahendi, violentia nocet ubiquè. Hinc David, admonitionē

opinor

opinor Nathani ſvaviſsimam & cautiſsimam præ oculis habens canebat Pſ. 140. 5. *Corripiet me iuſtus in miſericordiá, & increpabit me: oleum autem peccatoris non impingvet caput meum.* Non aliud præſcripſit Apoſtolus Coloſ. 6. *Fratres,* inquit, *etſi præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui ſpirituales eſtis, huiuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis.* At neq; ſunt propalandi defectus alieni, priuſquàm deficiẽtes privatim fraternè commoneantur. Vbi cuiuſpiã, multò magis plurium, aut communitatis, pluribus innotuit delictum, defendi ſolet acriter: Malunt aliqui iacturam pati ſalutis, etſi imprudentiſsimè,

mè, quám famæ. Ab hoc malo possunt averti per sapientes correctores. Regulam hîc proindè Sapientia cælestis apud Mat. 18. nobis optimam relinquens: *Si inquit, peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum; Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum vel duos; ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quodsi non audierit eos, dic Ecclesiæ: Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus.* Vide, quàm lentè, quàm cautè progrediendum in fraterna correctione? Quidam se corrigunt, cùm in aliis audiunt

unt reprehendi, quibus laborãt. quidam nisi culpas videant suas, non agnoscunt, & corrigi alios in se putant. quidam crebrâ correctione redduntur pejores: quidam sitiunt, ut in minimis etiam corrigantur. Atq; his illud Prov. 28. 23. servit. *Qui corripit hominem, gratiam postea inveniet apud eum: magis quam ille, qui per linguæ blandimenta decipit.* Et meritò! Cur enim fugiamus correptionem, non dico correctionẽ? cùm sit *meliùs à Sapiente corripi, quàm stultorum adulatione decipi?* Cur fugiamus correptionem; cùm sit *melior manifesta correptio, quàm amor absconditus?* cur fugiamus correptionem; cùm *meliora*

liora sint vulnera diligentis, quàm fraudulẽta oscula odientis? (Eccl. 7. 6. Prov. 27. 5. 6.) Redeo iterùm ad correptionis prudentiam, nec ineptè dico. Respiciendam hîc esse naturam corripiendorum, indolemq́; : occasionem, & modum sapienter adhibendum: jmmò pro obstinatis, atq́; gratiâ destitutis, exorandum esse DEVM ferventissimé; ut is, quod nostram prudentiam, vel authoritatem excedit, lumine suo conficiat, quo scelestissimos quandoq́; in sanctissimos convertit. Plus hic proficit oratio, quàm rigida correptio, aut reprehensio severa. Vndè optimè dixit ille. *Quæ homo in*

mo in se vel in alijs emendare non valet, debet patienter sustinere, donec DEVS *aliter ordinet. Si quis semel, aut bis admonitus non acquiescit, noli cum eo contendere, sed totum* DEO *committe, ut fiat voluntas eius, & honor in omnibus servis suis, qui scit benè mala in bonum convertere.* Non tamen dissvadeo correctionem. *Vnicuiq́; enim mandatum est de proximo suo.* At neq́; permitto conniventiam, cùm hæc, integros cætus pessumdat. Charitatem hîc cum prudentia & patientia cõiunctam esse volo. Nam & Apostolus Timothæo hoc injungens: *Prædica*, inquit, *verbum; insta opportunè, importunè; argue,* obse-

obsecra, increpa, in omni patientia & doctrina (1. Tim. 4.) Cæterùm ad legem fraternæ correctionis implendam, cùm fieri alias nequeunt, sufficit actionem non probare. Quis enim cum potentibus suscipiat contentiones de bono? nisi fortè gratiâ DEI sit armatus, tunc svadebo, ut progrediaris in aciem, & vel occumbas, vel vincas. Habes magna magnorum exempla. Apud Hebræos Ioannem Baptistam; apud Latinos Boëtium cũ Symmacho, Martinum cum Gregorio: apud Græcos Chrysostomũ cum *Basilio*; apud Anglos Thomam Cantuariensem cum Moro altero Thoma; apud Polo-

Polonos (ut reliquas Nationes prætercam tacitus) gloriosum Præsulem Stanislaum, & non ignotos alios. Hi dùm aliena peccata fortiter arguunt, aut corrigũt, aut impietati non subscribunt; vel odia summa, vel exilium, vel mortem reperêre. Habes tantum gratiæ? aude sceleratis non parcere coronam habiturus.

Docere ignorantes qui solent, de se illud vatis dictum esse putent Dan. 12. 3. *Qui ad justitiam erudiunt multos, fulgebunt quasi stellæ in perpetuas æternitates.* Parva dixi. Divinæ Matris titulos adæquabunt, qui Dei cognitionem, amorẽ, timoremq; instil-

instillabunt pectoribus alienis. O quàm egregij sunt Christi cooperatores, qui solo amoris ei⁹ intuitu necessaria ad salutem, ad vitam Christiano more ducendam, ad vitia devitanda, virtutes amplectendas, syncerè ac diligenter pueris præsertim, rudibus aut barbaris, aut errantibus, proponunt. Nullū est hoc præstabilius pietatis opus, nullum beatius. Obeunt autem tale munus in Scholis præceptores, in nostris Ecclesiastæ; domi parentes, informando Sobolem de ijs, sine quibus æterna salus haberi nequit. At maximè ij, qui doctrinæ Christianæ professionem exercent tradendæ: cuius negle-

neglectu, prô! quantæ animæ ad ima ruunt? Ego hîc omnibus illis gratias immortales ago, quicunq; mihi DEI, virtutiſq; notitiam attulerunt; quicunq; me docuerunt ignorantem. Rogo IESVM, nè illis cæleſte præmium ſubtrahat, ſive id fecere verbis ſive bonis exemplis. Mihi quoq; eius Majeſtas impertiri gratiam dignetur, nè quid in hac parte negligam. Supplico præterea eidem, ut omnibus animarum curam habentibus, tantùm luminis & ignis tribuat; quantùm neceſſe habent ad eos, qui ſunt ipſorum fidei ac virtuti commiſſi, omni juſtitiâ imbuendos. Et maximè Concionatoribus, ac Paro-

Parochis, Apostolicum Spiritũ largiatur: quia horum operâ infiniti debent ad cælos evehi. Exemplo demùm tantam pietatem S. Principis Vladislai Iagellonis illustramus, ac firmamus. Hîc enim ex Lithvaniæ Duce Poloniæ Rex eâ conditione electus, ut Religionem Catholicam amplecteretur, tantò postea suæ gentis ad veri DEI cultum adducendæ studio fervebat, ut ipse eidem præcipua fidei capita explicaret, omnique conatu eam ad ovile Christi aggregans, fieret ex Magno Duce Lithvaniæ magnus Apostolus. Hic meritò cum Rege psalte poterat orare: *Docebo iniquos*

quos vias tuas, & impij ad te convertentur.

Exorare deinde DEVM pro animarum in piacularibus flammis existentium libertate, vel eas tàm pijs eleèémosynis, quàm varijs modis alijs juvare, summæ charitatis est. Impius planè, & excors, qui earum pænis non movetur, & non succurrit patientibus, cùm potest. Iudas Machabæus Dux æquè strenuus atque Sanctus, *bené & religiosè de resurrectione cogitans* (vt loquitur 2. l. Mach.) *factâ collatione duodecim millia drachmas argenti misit Ierosolymam offeri pro peccatis mortuorum sacrificium.* Hoc fecit ille, qui bellis assiduis oc-

 cupa-

cupatus erat, quæ solent extingvere pietatem; quivé scire poterat, Synagogam non habuisse potestatem, quantum habet S. Mater Ecclesia nostra, merita Christi Domini defunctis fidelibus applicandi. Quid nos facere par est, qui & plura possumus apud IESVM, & tàm frequẽtia habemus incitamenta ad opem ferendam animabus fidelium temporaneo cruciatui destinatis? Vndè mihi magnam parit admirationem, quo pacto Christianus homo non persentiscat illarum deprecationem in hæc verba vociferantium: *Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei.* Quid, quòd habi-

habituri simus tot in Cælo Patronos ac opitulatores, quot illuc animas operâ nostrâ perduxim⁹ ex camino purgatorij? Non affero plura de hac materia; sufficiat illa cõsiderare & sequi, quæ divinus Spiritus Mach. 2 c. 12. pronuntiavit: *Sancta ergo & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur.*

Vltimum opus Pietatis, at reliquis non inæquale, est, *Remittere injurias.* Quod, si Christiani, uti debent, vellent sedulò agere, cessarent lites, extingverentur tribunalia; fraudes, doliq; & multæ machinationes, quas aliquando vindicta struit, & plerũque injusta, interirent: plurimi

 verò

verò lauru patientiæ à Deo donarentur. Diuus Paulus iã hoc olim Corynthijs inculcans: *Frater* (aiebat) *cum fratre judicio cõtendit, & hoc apud infideles? Iam quidem omninò delictum est in vobis; quod judicia habetis inter vos, quare non magis injuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? Sed vos injuriam facitis & fraudatis, & hoc fratribus? An nescitis, quia iniqui regnum DEI non possidebunt?* Ex hac Apostoli clausulâ, seriâ quidem, beatũ esse intelligo, qui suffert injurias; at ex adverso infelicem, qui infert. Quantùm ille exaltand' pro neglecta vindicta, tantùm hic deprimendus à DEO pro in-

justitia patrata. Bonum est ignoscere; sed malum irritare, offendere, opprimere. Ego ignoscens Christum imitor; tu me premens tortores Christi æmularis. Ergo svadeo injuriarũ remissionem, sed illationem dissuadeo. Vtile namq; mihi est pati innocenter; at tibi valdè damnosum me vexare. Ah! ideòne tu debes ad tartara præceps ire, quia me persecutione tuâ prouehis ad astra? Et tandem sic concludo cum aliquo pientissimo Patre. *Habet magnum & salubre purgatorium patiens homo, qui plus dolet de alterius malitia, quám de sua injuria.* Dùm autem finem huic impono capiti, opto

in me, & in quovis mortalium Bonorum operum creſcere augmentum. Per illa namq; DOmus DEI myſtica reparatur, per illa miſericordia DEI obtinetur. Opera noſtra ſequuntur nos *Certè adveniente die iudicij* (piè dixit aliquis) *non quæretur à nobis, quid legimus, ſed quid fecimus; nec quàm benè diximus, ſed quàm religioſè viximus.* Quando hoc erit? *Cùm venerit filius hominis in maieſtate ſua* (reſpondet Mat. 25.) *& congregabuntur antè eum omnes gentes, & ſeparabit eos ab invicem, ſicut Paſtor ſegregat oves ab hædis; & ſtatuet oves quidem à dextris ſuis, hædos autem à ſiniſtris. Tunc dicet his, qui à dextris eius*

erunt:

erunt: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. O jucundissimum venite! at quâ virtute partum? Operibus Christianæ pietatis. *Esurivi enim* (pergit judex DEvs) *& dedistis mihi manducare: sitivi, & dedistis mihi bibere: hospes eram, & collegistis me; infirmus, & visitastis me: in carcere eram, & venistis ad me.* Insudemus igitur pietatis operibus, insudemus; per quæ restauramus Templa DEI, animas nostras; reparamus, inquam, hominem interiorem, benedicti audiemus, cæleste regnum possidebimus.

CAPVT XXII.

Reconciliatio Tēpli mystici.

COnsistit hæc in pænitētia, & sacra Synaxi. Cùm enim per peccata præsertim lethalia, templum DEI quod sumus nos, polluitur, ut vel ex hoc D. Maximi monito colligere est: *quicunq; (ait ille) vel est Templum DEI, vel esse desiderat, sollicitè careat; nè vana sectando desinens esse Templū DEI, fiat habitatio tenebrarum, fiat dæmonis monimentum* : proindè ad eius Reconciliationem duo hæc Sacramenta, Pænitentiæ & Eucharistiæ, à IEsv Christo constituta sunt. Ac primò, Pænitētiam

tiam, esse quondam alterum Baptismum, non immeritò Vox clamantis in deserto pronuntiavit. Quas enim animi maculas non emundet Pænitentia? quæ delicta non eluat Pænitentia? Ipse dæmon, si Pænitentiam arriperet, pristinæ gratiæ restitueretur; idq́; propterea, quòd pænitentia vera, veram humilitatem continet, cui nihil DEVS potest denegare. Advertendũ tamen est, Pænitentiæ vocabulum, & virtuti huiusmodi, & Sacramento convenire Hoc loco de posteriori tantùm breviter agimus. Nam licet virtutis pænitentiæ magna sit vis, major tamen Sacramenti, quo propriè

priè gratia sanctificans confertur, nisi illi ex parte pænitentis aliquis obex ponatur. Quod nè contingat, adhibenda inprimis est accessuro ad Sacramentum Pænitentiæ præparatio aliqua, vel per elèémosynæ largitionem, vel per iejunium, aut quampiam similē corporis mortificationem ad hunc finem directam, ut DEVS gratiam impertiatur pænitēti cognitionis perfectæ peccatorum omnium & singulorum, contritionis veræ, & cōfessionis rectæ ac salutaris. Præmittenda quoq; est, antè examen conscientiæ brevis precatio; quod deindè in aliquo loco secretiore, & ab arbitris remoto

moto instituendum, non perfunctoriè, sed per diligentẽ discussionem singularum cogitationũ, verborum, factorum, habitâ reflexione ad præcepta Dei, Ecclesiæ, & officia cuiq; statui propria : quemadmodùm superiùs in ratione quotidiani examinis docuimus. Neq; enim volo hîc brevitati studens indicem texere peccatorum, quæ committi possunt, aut soleant, cùm vel ipsa conscientia sit eorum index; quæ si peniciùs inspiciatur, ostẽdet, quid deflendum, confitendum, arguendum sit. Dolor postmodùm de omnibus peccatis, & mortalibus singulis cum seria eorum detestatione, & constanti pro-

ti proposito emendationis eliciendus: qui non tàm consistit in affectibus, & lachrymis, & si bonæ sint, Deoq; gratissimæ; quã in operatione judicij, & intellectus, quâ cõcipitur gravitas peccati ex offenso summo bono procedens, & impulsu voluntatis, quæ detestatur illud maximè ob eandem summi Boni offensi causam. Quodsi quis talem dolorem ac detestationem non haberet, quin potiùs aliquem sentiret affectum ad quodpiã peccatum, præsertim sæpiùs practicatum, tunc facta humili supplicatione Domino DEO pro veræ contritionis dono, accuset se de illius imperfectione. Futurum

turum enim eſt, ut, quod in ipſo eſt, DEVS acceptet, & quod in ſe, eidem largiatur. Ad confeſſionem deniq; peccatorum progrediatur humiliter, tanquam cauſam contra ſe coram judice Deo acturus, ut ſe accuſatore citiùs veniam conſequatur. In hoc autem ſacro tribunali, petita priùs à cõfeſſario benedictione, nihil ob metum aut verecundiam reticeat. DEO enim confitetur, non homini, cui omnia cuiuſq; hominis interiora ſunt perſpectiſsima, & peccata priùs cognita, quàm à quoquam commiſſa, quemvé nihil poteſt latere. Omnia ſine ambagibus cum dolore referat, adhibitis ubi o-
pus

pus circumſtantijs aggravantibus, aut ſpeciem immutantibus, non prodens complicem, non extenuans peccata, non diſputans. Audiat poſtremò & exequatur confeſſarij monita, conſilia, remedia; ſatisfactionemq́; ſibi injunctam humiliter ſuſcipiat, & abſq; dilatione impleat, addēdo proprio motu plura: ſiquidem diſcreti confeſſarij, etſi propter varias cauſas exiguam ſatisfactionem aſsignent; deſiderant tamen, ut ſpontè pænitentes plura, cùm poſsint, præſtēt. Sic enim, & remiſsionem pænæ certiorem, & vberiorem emendationis gratiam conſequentur. Non negligat præterea, quæ faciunt

ciunt ad conſequendas indulgētias, Hac enim ratione ex benignitate Dei, paucis operibus, à multis pænis liber evadet, ac perfectè fiet amicus DEO.

De ſacra Synaxi, ob Maieſtatem tanti Domini, qui eâ continetur, vix aliqua proferre audeo Cogita te DEVM accedere, corā quo omnis potentia fatiſcit; omnis fortitudo contremiſcit, omnis Maieſtas vileſcit, omnis evaneſcit ſapientia. Quia tamen infinitæ bonitatis eſt, te nō ſolùm benignè præſtolatur, ſed ultrò vocat ad ſe, ut per ſui communionem interiora tua mundet, atq; ſanctificet. Quis tibi nunc ſenſus, impie, accedenti

ad

ad tantam pietatem? Confundere tuâ malitiâ, erigere illius clementia, & precare, ut tui, quantum opus habes, misereatur. Quam frequenter autem debeas hanc reconciliationem Templi tui mystici adhibere, nō præscribo. Hoc innuo: Idcircò primos illos Christi fideles sēper fuisse ad mortem pro Christo obeundam paratissimos, quia sacrâ synaxi ferè quotidie reficiebantur. *Tu*, Spiritualis Patris consilio te dirigi sines, memor illius, quod à Cyrillo (in Ioan. c. 6) verissimè scriptum: *Laboras superbia? sume Eucharistiam; id est, Christum ad carnem immò ad panem se humiliantem; & panis hic humi-*

humilis te humilem faciet. Laboras tentatione libidinis? sume vinum germinans virgines. Laboras irâ, & impatientiâ? sume Christum crucifixum patientissimum, hic tibi suam patientiam cõmunicabit. Quid tecum agam pluribus? *Qui manducat hunc panem* (oraculum est æternæ Veritatis) panem sanctũ, cælestem, Angelicum, supersubstantialem, habentem omnem dulcedinem & omne delectamentum svavitatis, *vivet in æternum.* Atq; ex his pressius dictis patet, & res, & modus reconciliandi Templi mystici, quem etiam divus Augustinus brevioribus hisce expressit (*Habitaculum* (ait ille serm. 232.) *cor-*

dis nostri evacuetur vitijs, & virtutibus repleatur: claudatur diabolo, & aperiatur Christo: & ita laboremus, ut nobis bonorum operum clavibus januam regni cœlestis aperire poßimus. Et ideò, fratres charißimi, unusquisq; cõsideret conscientiam suam, & quando se aliquo crimine vulneratum eße cognoverit, priùs orationibus, jejunijs, vel eleëmosynis studeat mundare conscientiam suam, & sic Eucharistiam præsumat accipere.

Invocatio DEI omnipotentis ad morum & vitæ reparationem. *ex medit: D. Augustini.*

Domi-

DOmine, DEVS meus, da cordi meo Te desiderare, desiderando quærere, quærendo invenire, inveniendo amare, amando mala mea redimere, redēpta non iterare. Da, Domine DEVS meus, cordi meo pænitentiam, spiritui contritionem, oculis lachrymarum fontem, manibus elèèmosynæ largitatem. Rex meus, extingve in me desideria carnis, & accende ignem tui amoris. Redemptor mei, expelle à me spiritum superbiæ, & concede propitius thesaurum humilitatis tuæ. Salvator mei, amove à me furorem iræ, & îndulge mihi benignus scutum patientiæ. Creator mei, evelle à me animi rancorem, & largire mihi mentis dulce-

dinem. Da clementissime Pater, mihi solidam fidem, spem congruam, charitatem continuam. Rector mei, averte à me vanitatem, mentis inconstantiam, cordis vagationem, oris scurrilitatem, oculorum elationem, ventris ingluviem, opprobria proximorum, scelera detractionum, curiositatis pruriginem, divitiarum cupidinem, potentatuum rapinam, inanis gloriæ appetitum, hypocrisis malum, adulationis venenum, cõtemptum inopum, oppressionem debilium, avaritiæ ardorem, invidiæ rubiginem, blasphemiæ mortem. Reseca in me, factor mei, temeritatem, iniquitatem, pertinaciam, inquietudinem, otiositatem, somnolentiam, pigritiam, mentis hebe-

hebetudinem, cordis cæcitatem, sensus obstinationem, morum truculentiam, boni inobedientiam, consilij repugnantiam, lingvæ refrenationem, pauperum prædam, impotentum violentiam, innocentum calumniam, subditorum negligentiam, circà domesticos severitatem, adversus familiares impietatē; erga proximos duritiam. DEVS meus, misericordia mea, oro te per dilectum Filium tuum, da mihi misericordiæ opera, pietatis studia; compati afflictis, consulere erroneis, succurrere miseris, subvenire egenis, consolari mæstos, relevare oppreßos, pauperes recreare, flebiles refovere, dimittere debitoribus, parcere in me peccantibus, odientes

me diligere, pro malis bona reddere; neminem despicere, sed honorare; bonos imitari, malos cavere; virtutes amplecti, vitia reijcere: in adversis patientiam, in prosperis continentiam, custodiam oris, & ostium circumstantiæ labijs meis, terrena calcare, cælestia sitire. Amē.

CAPVT XXIII.

Immortalitas Tēpli mystici.

MOrtales vocamur, qui Templa Dei sumus; quonam igitur modo futuri sumus immortales? Ad Corpus quod attinet; quotidie spectare possunt oculi, illud, animâ emissâ, cadauer frigidum, pallidum;

 fæti-

fœtidum deniq; constitui: scatetere deniq; vix tolerandâ sanie, scatere vermibus horrendis, & postremò in cineres abire. Bernardus optimè: *Post hominem* (canit) *vermis, post vermẽ fœtor, & horror. Sic in non hominem vertitur omnis homo.* Diuinum quippè adversus mortalem decretũ est: *Puluis es, & in puluerem reverteris* Gen. 3. O miserrimam conditionem nostram! nisi melior certò sit speranda, ad quam nos merita Redemptoris nostri provectura sint. *Scimus enim,* (recreat nos Paulus 2. Cor. 5.) *quoniam, si terrestris Domus nostra huius habitationis dissolvatur, quòd ædificationem ex* DEO *habemus*

mus, Domum non manu factam, æternam in cælis. Moriendi necessitas omnibus imposita, optanda est etiam propter futurã immortalitatem. *Quoniam quidem per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur. Oportet enim corruptibile hoc induere corruptionẽ, & mortale hoc induere immortalitatẽ.* 1. Cor. 15. *Ergo nobiscúm semel occidet breuis lux, non est perpetuò una dormienda nox,* ut somniauit Catullus. *Omnes quidem resurgemus.* Iob in sterquilinio testâ saniem ex corpore propè dissipato defluentem radens hac spe futuræ suscitationis, suavissimè delinitus aiebat:

Scio

Scio, quod Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum, & rursum circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo DEVM *meum; quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspecturi sunt: reposita est hæc spes mea in sinu meo.* Iob 19. Non eſt hîc dubitandi locus, non eſt. *Omnes quidem resurgemus.* Carnis reſurrectionem omnes, quotquot veri ſumus Chriſtiani, credimus. Nec immeritò. *Tota huius mundi administratio* (inquit Auguſtinus) *testimonium est resurrectionis futuræ. Videmus hyeme arbores spoliari fructibus & folijs; sed & in Vere speciem resurrectionis exprimere in gemmis, floribus, folijs, fructibus.*

bus. Interrogo te, (pergit idem) *qui de resurrectione dubitas, ubi sunt ista, quæ tempore isto producuntur? ubi latitant? Nusquam videntur; sed DEVS secretâ virtute ea producit. Sic & herba, quæ antè vixit, & moritur, rursus reuiuiscit ex semine? Ita & nostrum corpus reuiuiscit ex puluere.* Nihil est magis rationi cõsentaneum, quàm hæc Templi nostri mystici perennitas. In Erucis, & Papilionibus exemplum est. Vt nascuntur, moriuntur, resuscitãtur, videmus. Hirundines lacus in hyeme sepultas complectuntur, quas Ver iterum áëri restituit. Hæc natura facit; DEVS cum corpore meo, cum suo Téplo,

plo, nobiliora non factur^9? Quécunq; tumulum mortales nostri artus fuerint sortiti, prodibũt ex eo Diuinâ vi immortales; cùm *Tuba mirum spargens sonum, coget omnes ante thronum, per sepulchra regionum. Tunc quos in gremio suo terra susceperat,* (verba sunt D. Petri Damiani) *quos aqua sorbuerat, quos edax flamma consumpserat omnes quasi commissum sibi depositum reddunt, & vitæ absq; ulla sui diminutione restituunt.* Tertullianus antiquissimus scriptor hanc mihi partem terminet. *Resurgit caro,* (inquit ille) *& quidem integra: in deposito est ubicunq; apud* Devm, *per fidelissimum sequestrem* Dei Iesvm *Christũ*

Carnis

Carnis interitum quem putas, secessum scias esse. Non sola anima seponitur; habet & caro secessus suos interim, in aquis, in ignibus, alitibus, in bestijs, cùm in hæc dissolui videtur; velut in vasa transfunditur, ut rursus ex illis præsentetur. Mors & infernus dederunt mortuos, suos (ait Apocalypticus Vates 20.) *qui in ipsis erant. Et dedit mare mortuos, qui in eo erant.* At Corporis immortalitate asserta, de Animo quid dicemus? Evanescere illum in auras dimisso corpore cum Atheis opinabimur? Absit. Hic enim naturâ suâ immortalis est. Nàm ubi *formauit* DEVS *hominem de limo terræ, inspiravit in faciem eius spiracu*

raculum vitæ; & factus est homo in animam viuentem; (Gen. 2.) non in animam morientẽ. Quãuis enim, quod de humo sumptum est, in humum sit aliquando rediturum; hoc tamen, quod Diuinum os (liceat humano modo loqui) in faciem hominis inspiravit, ut ipse DEVS à quo profectum est, immortale est. Quæ res tàm est capacitati nostræ; non modò Sacris literis, aut fidei dogmatibus, conformis, & apta; ut infideles quoq; rectè de animis hominum sentientes, eos non tantùm esse immortales docuerint; sed insuper post fata vel puniri pro delictis, vel beari pro virtutibus, asseruerint. Nos pro-

fecto supernâ luce donati immortalitatem Animorum tàm certam esse statuimus, ut simul eos á discessu è corpore, vel ad gloriam, vel ad pænam & hanc aut temporaneam aut æternam, evolare firmissimé teneamus. Hoc enim nos Divinus Spiritus multis in locis edocuit sacræ paginæ, præsertim apud Sapientem (Sap. 5.) vbi primùm reprobos præ angustia spiritus gementes, & intra se dicentes ita audias. *Laßati sumus in via iniquitatis, & perditionis, & ambulavimus vias difficiles; viam autem Domini ignoravimus. Quid nobis profuit superbia? aut divitiarum iactantia quid contulit nobis? Transierunt*

omnia

omnia illa tanquam umbra; & tanquam nuntius percurrens; & tanquam navis, quæ pertransit fluctuantem aquam; & tanquam navis quæ transvolat in aere; aut tanquam sagitta emissa in locum destinatum: Sic & nos nati continuò desinimus esse; & virtutis quidem nullum signum valuimus ostendere, in malignitate autem nostra consumpti sumus. Talia dixerunt in inferno hi, qui peccaverunt. Iusti autem in perpetuum vivent, & apud Dominum est merces eorum, & cogitatio illorum apud altissimum. Ideò accipient regnum decoris, & diadema speciei de manu Domini: quoniam dexterâ suâ reget eos, & brachio sancto suo defendet illos. Iustorum

ani

animæ (Sap 3.) *in manu* DEI *sunt,* *& non tanget illos tormentum mortis. Impij autem secundùm quæ cogitaverunt correptionem habebunt.* Ex his itaq; firmissimis cælestiũ oraculorum monimentis, & Fidei nostræ documentis, clarissimè nobis manifesta est, Immortalitas Templi mystici, sive Corpus, sive Animum circumspiciamus. Reliquum est, ut illud Divi Pauli pensiculatiùs expendamus, & menti propè infigamus nostræ, quod Corynthijs quondam scripsit, eos ad spem immortalitatis, simul ad omnem sanctimoniam excitans. 1. Cor. 15. *Omnes quidem resurgemus; sed non omnes immutabimur.* Quid

ita? Nàm qui Christum imitati sunt in vita, Christi gloriam cõsequentur: qui verò eum confitebantur ore, corde negabant; prædicabãt dictis, factis blasphemabant; descendent in infernũ viuentes. *Has ergo habentes promißiones, charißimi, mundemus nos* (liceat cum Apostolo concludere) *ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem in timore* DEI. 2. Cor. 7. *Subiiciatur caro spiritui, spiritus rationi, atq; legi fiamus conformes imagini Filij* DEI, fiemus eiusdem Regni cælestis coheredes: si compatiemur, conglorificabimur.

 CA-

CAPVT XXIV.

Gloria Templi Mystici

Postolus ille raptus ad tertium Cælum, qui audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui, gloriam Templi mystici non modò descriptu, sed nè cogitatu quidem posſibilem eſſe aſtruens: *Oculus*, inquit, *non vidit, nec auris audivit; nec in cor hominis aſcendit, quæ præparavit DEVS ijs, qui diligunt illum; nobis autem revelavit per Spiritum ſuum.* 1. Cor. 2. Nec aliter Doctorum Princeps Auguſtinus ſentiens: *Effugit*, ait, *omnē ſermonem, excedit omnem ſenſum humanæ mentis, decus illud, atq;*

Maieſtas Templi myſtici futura.
Quod DEVS *præparavit diligentibus ſe, Fide non capitur, Spe non attingitur, Charitate non apprehenditur, deſideria & vota transgreditur.*

Proindè mihi ſuſpirandum eſt potiùs quouis momento ad hanc gloriam poſsidendam; non in depingenda nudi calamo, quod adynaton eſt, deſudandum. Itaque non ex meo ſenſu hoc quod ſequitur, de noſtrorum Corporum Animorumq; beatitudine depromam; ſed ex illorum, qui hæc ad quæ translati ſunt gaudia ſæpiùs mente & intellectu felicisſimi viatores delibabant, fontibus hauriam parcisſimè;

nè nimia aviditate sitim obruam potiùs quàm accendam.

Et Corpora quidem quatuor illis dotibus admirandis & præcelentissimis ornabuntur: Impassibilitate, ut dicunt Theologi, Subtilitate, Agilitate, Claritate. Has felicissimæ nostræ resurrectionis acerrimus propugnator Paulus felicissimè expressit 1. Cor. 15. vbi tacitæ quorundam circa hanc materiam obiectioni occurrens, disertissimè & sapientissimè disputat. *Dicet aliquis: Quomodò resurgunt mortui? qualivè corpore venient? Insipiens; tu,* (respondet Apostolus) *quod seminas, non viuificatur, nisi priùs moriatur. Et quod seminas, non corpus,*

corpus, quod futurum est, seminas; sed nudum granum, ut puta tritici, aut alicuius cæterorum. DEVS autem dat illi corpus sicut vult: & unicuiq; seminum proprium corpus. &c. &c. sic & resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione, surget in incorruptione: sẽinatur in ignobilitate surget in gloria, seminatur in infirmitate, surget in virtute: seminatur corp⁹ animale, surget corpus spirituale. Præterea easdẽ dotes Fluvius ille Paradisi in quatuor alueos distinctus designat. De hoc divinissimus Moyses Gẽ. 2. *Fluvius,* inquit, *egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum Paradisum; qui indé diuiditur in quatuor capita. Nomen uni Phison, secundi Gehon, tertij Tygris, quartus*

 ipse

ipse est Euphrates. Cum quatuor his fluminib' ex mẽte Hieremiæ Drexelij quaternas beatorum corporum dotes licebit comparare. Dos prima Impaſtibilitas gloriosum corpus non modò ab omni incorruptione totâ æternitate servabit, sed prorsus ab omni molestiola. Hoc Ioannes vaticinatus Apoc. 21. *Mors*, inquit, *ultra non erit, neq; luctus, neq; clamor, neq; dolor erit ultra; quia prima abierunt.* Altera dos glorioso corpori vim conferet quævis corpora penetrandi: ceu radius solaris vitrum penetrat, illud tamen nec dividit nec lædit. Tertia dos Agilitas, glorioso corpori tribuet facultatem quo-

quoquouersum celerrimè se movendi. Isaias hoc prædicens: (40. cap.) *Qui* inquit, *sperant in Domino, mutabunt fortitudinem, aßument pennas, sicut Aquilæ volabunt.* Quarta dos claritas, gloriosum corpus reddet quauis luce splendidius : *Fulgebunt beati in cælo* (quod prævidit Daniel 22.) *tanquam splendor firmamenti, tanquam stellæ in perpetuas æternitates.* Exemplum huius gloriæ beati Corporis in ipsius Christi Domini Corpore glorificato Paulus nobis ostendens ita scribit Philipensibus c. 3. 21. *Salvatorem expectamus Dominum nostrum IESVM Christum qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum*

tum Corpori claritatis suæ. Proin-
dé sicut *Christus resurgens ex mor-
tuis* (Rom. 6.) *iam non moritur,
mors illi ultra non dominabitur;*
hoc & nobis munus illius meri-
to expectandum. Christus resur-
gés ex mortuis illæso sepulchro
prodijt, ianuis clausis in medio
discipulorum sese stitit: hoc &
nobis munus illius merito expe-
ctandum. Christus resurgens ex
mortuis, in locis dissitis, non lõ-
go temporis intervallo, & Matri
dilectissimæ, & sanctissimis mu-
lieribus, & Apostolis carissimis,
& discipulis in castellum pergé-
tibus, gloriosus apparuit: hoc &
nobis munus illius merito expe-
ctandum. Christus resurgens ex

mor-

mortuis, non aliâ credo visus facie, quàm quæ in Thaboreio vertice *resplenduit sicut Sol*: hoc & nobis munus illius merito expectandum. *Reformabit corpus humilitatis nòstræ configuratũ corpori claritatis suæ.* O gloriam infinitis etiam laboribus conquirendam! ô gloriam non sine gravissimo tædio exoptandam! Ah! quando veniam, & appareboante faciem Domini? De sensibus corporeis ineffabiliter beatificandis quis audeat disserere? Quãtâ ibi odorat⁹ fragrãtiâ reficietur, quãtâ vis⁹ delectatione ex Dei omniumq; creaturarũ obiectis nobilissimis, pulcherrimis, perfectissimis, perfũdetur? quãtâ gustus suavitate omnium sa-

porum

porum demulcebitur? quãtâ auditus exquisitissimorum concẽtuum (ut ita dicam) symphonia oblectabitur? quantâ deniq; tactus voluptate ex glorificatione sui perpetuò promanante replebitur? Ad hunc spectat, quod superiùs ex Apostolo memoravimus, *surget in incorruptione, in gloria, in virtute, spiritualis.* Ad auditum pertinet, quod David cecinit. ps. 149. *Exultabunt sancti in gloria; exultationes DEI in gutture eorum.* Ad gustum refertur, quod idẽ Rex Psaltes alibi retulit: *Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, torrente voluptatis potabis eos; quoniam apud te est fons vitæ.* Ps. 39. Visui servit, quod

Isa-

Isaias promisit c. 6. *Tunc videbis, & afflues; & mirabitur, & dilatabitur cor tuum.* Idem odoratus præmium exponens c. 35. *Exultabit,* ait, *solitudo & florebit, quasi lilium.* Nec discrepat Ecclesia, quæ sic accinit. *Sancti tui, Domine, florebunt sicut lilium; & sicut odor balsami erunt ante te Alleluja.* Quis cætera fando enumeret? Nam animi beatitudinem nec attingere volo. Taceamus, taceamus, quæ non possumus dignâ oratione explicare Dei enim, & in hoc rerum omnium visio, cognitio, amor, intellectûs, memoriæ, voluntatis ipsissima gloria, cui penetrabilis? Faxit Devs, ut hæc potiùs comprehendam',
quàm

quàm deſcribamus. Faxit beatiſsima Trinitas, ut in quem finem creati, redempti, vocati ad fidem ſumus, eo potiamur. Faxit nè ab hoc miſerrimo exilio ad aliud æternum propter delicta noſtra detrudamur. Faxit, nè in hoc periculoſiſsimo, & procelloſiſsimo vitæ præſentis oceano periculum æternæ ſubeamus; ſed portum optatiſsimæ beatitũdinis Chriſto nävarcho, Cynoſurâ MARIA, remigibus Angelis, ventis Diuorum interceſsionibus, teneamus. Interea inter fluctus continuos liceat afflictã mentem cum D. *Bernardo*. (med. c. 4) hac piâ exclamatione ſolari, & ad continuandam

feliciter nauigationem nostram, animare, identidem suspirando. *O ciuitas cælestis, mansio secura, patria fertilis & ampla; totum continens, quod delectat; populus sine murmure, incolæ quieti, homines nullam indigentiã habentes? Quàm gloriosa dicta sunt de te ciuitas* DEI? *sicut lætantium omnium habitatio est in Te. Omnes lætantur in lætitia & exultatione: omnes delectantur de* DEO; *cuius aspectus pulcher, facies decora, eloquium dulce. Delectabilis est ad videndum, suavis ad habendum, dulcis ad perfruendum. Ipse per se placet, & per se sufficit ad meritum, sufficit ad præmium; nec extra illum quidquam quæritur, quia totum in illo invenitur, quid-*

quid

quid desideratur. In illo clarificatur Intellectus, & purificatur affectus ad cognoscendam, & diligendã veritatem. Et hoc est totum bonũ hominis, nosse scilicet & amare Creatorem suum. Quæ ergo nos angit vesania, vitiorum sitire absinthiũ, huius mundi sequi naufragium, vitæ labentis pati infortunium, impiæ tyrannidis ferre dominium; & non magis convolare ad Sanctorum felicitatem, ad Angelorum societatem, ad solemnitatem supernæ lætitiæ, & ad jucunditatem contemplatiuæ vitæ; ut poßimus intrare in potentias Domini, & videre superabundantes divitias illius bonitatis eius?
Quas, ut certo certiùs obtineamus, neq; per ullam socordiam

nostram amittamus, aut per amentiam dissipemus, vellicabit nobis autem continuò hæc, ex eodem Sanctissimo Patre desumpta, quâ Templum hoc DEI mysticum iam obsero, & planè obsigno.

Admonitio

Vtere igitur te ipso, velut DEI Tēplo propter illud, quod in Te est, simile DEO. Honor siquidem DEO summus est; illum venerari, & imitari. Imitaris, si pius es; veneraris, si misericors es. Fac omnia, sicut Filius DEI, ut dignus sis eo, qui te dignatus est Filium vocare.

INSCRIPTIO

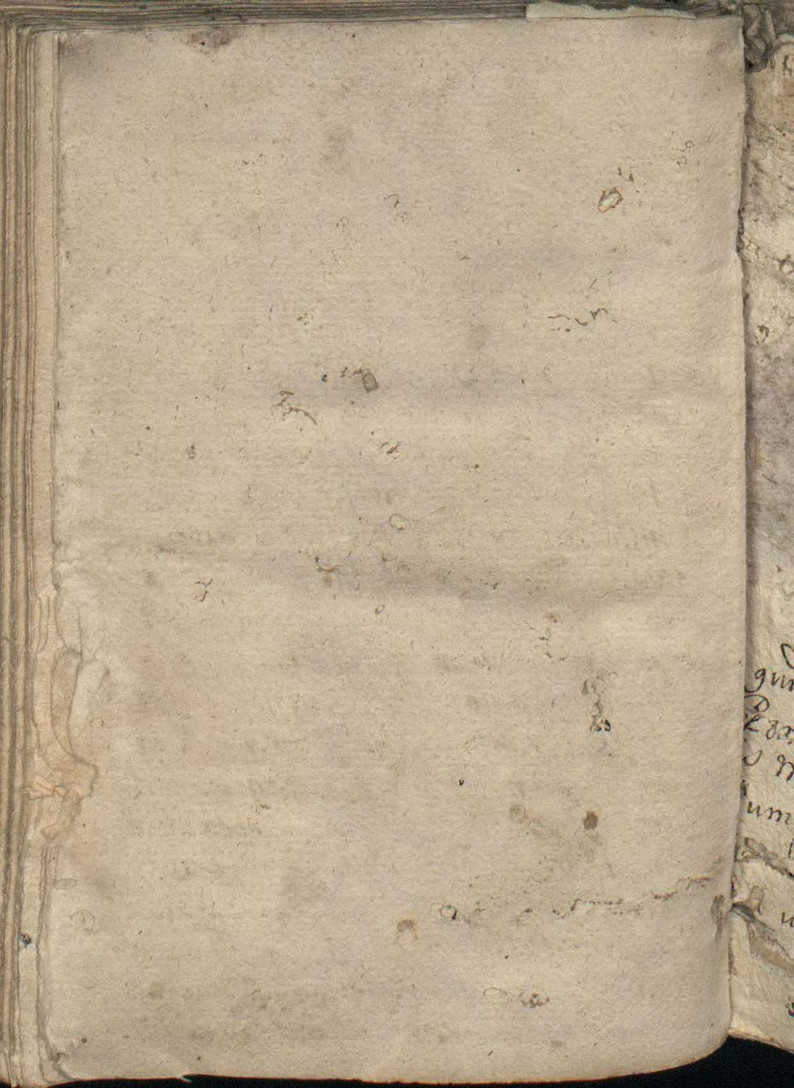
Templi Mystici.

TIBI ÆTERNO PATRI
Conditori meo,
TIBI ÆTERNO FILIO
Redemptori meo,

TI-

TIBI ÆTERNO SPIRITVI
Sanctificatori meo.
Templum hoc descriptum,
& Viuum,
quod sum ego,
humillimè, æternùm,
dedico.
Ne despicias,
quod plasmasti:
nè abijcias,
quod reparasti:
nè deseras,
quod inhabitare promisisti.
Quæ eni vtilitas in sãguine, meo, illo inquã
Sãguine, qui pro me fusus est; si descendero
in æternam corruptionẽ? non mortui laudabunt Te Domine; neq; omnes, qui
descẽdunt in infernum Sed nos, qui
vivimus, benedicimus Domino, ex hoc, nunc, & usque in sæculum.

FINIS.

ne deu pet, ie deLcation offu

ventoribg fuicat, cam articula mollior a

Lmandg, in calamistro

quidem

Barra

Mesru

unnz cor

h Le

una sreti

Ast

hict

aresnzius

